

Odkaz

*...mojim drahým a milovaným
deťom a vnúčatám*

Jozef Ondrušek

Ak nie je uvedené inak, biblické texty použité v tejto knihe sú citované z prekladu Prof. Jozefa Roháčka, vydaného Svetovou biblickou spoločnosťou v r. 1974.

© Jozef Ondrušek

© Sion plus n.o. Košice

ISBN 80-968360-5-6

Úvod

Božie Slovo nám pripomína: „*Všetko má svoj čas a svoju hodinu, každá vec pod nebom. Je čas rodeniu sa a čas umieraniu, čas sadeniu a čas vytrhávaniu toho, čo bolo zasadené.*“ Kazateľ 3,1.2.

Tak isto je čas zbieraniu skúseností s naším Pánom a Spasiteľom Ježišom Kristom. Je čas aj odkazovaniu skúseností svojmu potomstvu, aby mohlo žiť k sláve nášho mocného Boha Otca, jeho Syna a Svätého Ducha.

Nerád by som zabudol na príkaz Hospodinov adresovaný nám otcom, ktorým máme pripomínať svojim synom povinnosti k láskavému a veľkému Bohu, ktorý nás svojou láskou nekonečne miluje, čo dokázal obeťou svojho Syna na Golgote a chce pre nás len dobro, ak budeme poslúchať jeho naučenia. Preto pripomienka Pána: „*Nado všetko, čo treba strážiť, strež svoje srdce, lebo z neho pochádza život.*“ Príslovia 4,23.

A teraz niektoré z Božích rád: 5.Mojžišova 6,5-7.24: „*Milovať budeš Hospodina, svojho Boha, celým svojím srdcom a celou svojou dušou a celou svojou silou! A tak budú tieto slová, ktoré ti ja dnes prikazujem, na tvojom srdci. A budeš ich dôrazne učiť svojich synov a budeš o nich hovoriť, keď budeš sedieť vo svojom dome i keď pôjdeš cestou i keď budeš líhať, i keď budeš vstávať. A Hospodin nám prikázal, aby sme činili všetky tieto ustanovenia bojac sa Hospodina, svojho Boha, nato, aby nám bolo dobre po všetky dni a aby nás zachoval nažive, ako je tomu dnes.*“

„*Len sa maj na pozore a veľmi ostrihaj svoju dušu, aby si nezabudol na veci, ktoré videli tvoje oči, a aby neuhli z tvojho srdca po všetky dni tvojho života, a oznámiš ich svojim synom i synom svojich synov... A budeš ostrihať jeho prikázania, ktoré ti ja dnes prikazujem, aby bolo dobre tebe i tvojim synom po tebe, a aby si dlho žil na zemi, ktorú ti dá Hospodin tvoj Boh, a tedy ich budeš ostrihať po všetky dni.*“ 5.Mojžišova 4,9.40.

Preto, že sa zabúda na tieto Božie rady, pisateľ žalmu aj v Žalme 102,19 pre dobro veriacich pripomína zachovávanie týchto svätých naučení. Rodičia zanedbávali svoju svätú povinnosť vychovávať svoje deti pre Stvoriteľa, ich Pána. Žalmista pripomína nám rodičom to, čo zdôrazňuje aj Mojžiš na viacerých miestach, aby sme na to nezabúdali a pripomínali deťom minulosť, to, ako v nej Boh viedol cirkev, Boží ľud, nás. Ak to rodič nerobí, okráda Boha o slávu a úctu, ktorá mu prináleží. Nesplnil si svoju najsvätejšiu povinnosť. Pán Boh hovorí: „*Nech sa to zapíše pre budúce pokolenia, aby znova stvorený ľud chválil Hospodina.*“ Žalm 102,19.

Pre nás rodičov z tohto odkazu vyplýva veľká zodpovednosť za výchovu našich detí a ich vzťah k Bohu, ale aj za stav spoločnosti, aký je, nesieme spoluzodpovednosť, lebo sme nesplnili svoju povinnosť na obrode ľudstva.

Božie zaslúbenia sú podmienené poslušnosťou. Ak ich budete poslúchať, „bojac sa Hospodina svojho Boha“, budete pod jeho ochranou. Dobré vám bude po všetky dni a tak, ako vyviedol Pán Boh Izraela zo všetkých súžení, bude i s vami vo všetkých vašich zápasoch a zachráni vás. Nakoniec to budete vedieť i z mojich skúseností, ako bol Pán pri mne. Inak by som tu už dávno nebol. Ale Spasiteľ mal so mnou svoj plán tak, ako ho má i s každým človekom, ktorý je ochotný v poslušnosti Spasiteľa nasledovať. Na ceste takých ľudí sa naplní Boží výrok: „*Ale cesta spravodlivých je ako jasné svetlo rána, ktoré svieti viac a viac, dokiaľ nestojí deň na výši.*“ Príslovia 4,18.

Odkázať môžeme len to, čo vlastníme, ako sa vyjadril aj apoštol Peter: „*Striebra a zlata nemám, ale čo mám, to ti dám; v mene Ježiša Krista Nazaretského vstaň a chod!*“ Skutky Apoštolov 3,6.

Životné skúsenosti ľudí skrývajú v sebe určitú múdrosť a poučenie. Niekedy poskytnú výstrahy, alebo rady. Niet snáď rodiča, ktorý by neprial svojim deťom, aby sa vyhli chybám, ktorých sa dopustil on. Každý Boha sa bojací rodič

si želá, aby jeho deti boli šťastné, radostné a milovali nadovšetko svojho Spasiteľa Ježiša Krista a mohli tak dosiahnuť už v tejto časnosti rôzne dary Božej milosti, ktoré by naplňali ich život a tak radostne kráčali cestou života.

Spomínam si, keď ste ešte boli malí, ako radi ste počúvali rôzne zážitky a skúsenosti, ktoré som získaval so svojim Pánom a v jeho diele. Nemôžem vám odkázať nijaké pozemské majetky, ale v skúsenostiach prežitých s Pánom je väčšie bohatstvo, než by sme si mysleli. Preto vám chcem odkázať aspoň niekoľko skúseností.

Veriaci v Pána Ježiša Krista, ako Spasiteľa, dostali od Svätého Ducha rôzne dary. Apoštol Peter dostal dar uzdravovania, ale aj mnohé iné dary. Pred chvíľou sme čítali, že uzdravil muža, ktorý bol chorý od svojho narodenia. Noslili ho ku chrámovým dverám, aby si od okoloidúcich vypýtal almužny.

Apoštol vyznáva: „*Striebra a zlata nemám.*“ Nemal pozemské hodnoty, ale mal oveľa viac. Mal Ježiša Krista a ním prepožičanú moc. V Kristovi, svojom Pánovi získal, ako nám v úvode svojho listu píše: „*...dedičstvo neporušiteľné, nepoškrviteľné a neuvädnuteľné, ochránené v nebesiach.*“ 1.Petrova 1,3.4.

V podobnej situácii ako apoštol Peter sa nachádzam i ja. „*Striebra a zlata nemám,*“ a preto Vám ho moje drahé deti nemôžem odkázať. Ale to, čo z veľkej Božej milosti vlastnil apoštol, dostal som i ja. To je poznanie cesty spasenia, ktorá je zjavená vo Svätom Písme. A tou „cestou, pravdou i životom“ je náš Spasiteľ, Pán Ježiš Kristus. Žiadna iná cesta nevedie k nášmu nebeskému Otcovi.

Moje milované deti, chcel by som Vám opísať, ako ma Pán viedol k poznaniu dedičstva svätých, ktoré sa nedá porovnať so žiadnym množstvom striebra a zlata. „*Pripomínam budem rôznu milosť Hospodinovu, chvály Hospodinove, podľa všetkého toho, čo nám učinil Hospodin.*“ Izaiáš 63,7a. Náš láskavý nebeský Otec nenechá zahynúť tých, čo v úprim-

nosti srdca po Ňom túžia. On vidí do každého srdca. Pozná túžby srdca. Preto im ide v ústrety, aby ho poznali.

Začnem postupne tak, ako sa ten poklad „dedičstva svätých“ dostal do našej rodiny.

Moja matka a Vaša babička

Babička bola rímskokatolíckeho náboženstva. Ako úprimne veriaca žena, túžila po večnom živote a po spasení. Spasiteľ, Pán Ježiš, poznal túžbu jej srdca, aj to, že Ho vrúčne miluje. Pán Ježiš použil miestneho pána farára, aby ju upozornil na cestu života.

Pri jednej kázni citoval text Svätého Písma zo Zjavenia Jána 3,18: „*Radím ti, aby si si kúpil odo mňa zlata prečisteného v ohni, aby si zbohatol, a biele rúcho, aby si sa odial, aby sa neukázala hanba tvojej nahoty, a kollyrium pomazať svoje oči, aby si videl.*“ Tento text kňaz síce prečítal, ale ho nevysvetlil. Začal radšej politizovať. Obsah verša však zasiahol moju mamičku a vašu babičku priamo do srdca. Úplne sa preľakla a sama v sebe hovorila: „My, katolíci, sme chudobní? Máme si kúpiť akési zlato prečistené v ohni, biele rúcho, aby sme sa odiali a masťou si pomazali oči, aby sme videli?“ Nerozumela tomu, čo to má znamenať. Uvažovala v sebe: „My, samospasiteľná cirkev, sme chudobní, nahí a slepí? Potrebujeme masť na oči?“ Svätý Duch ju prebudil. To ju tak rozrušilo, že omšu, ktorá nasledovala po kázni, už veľmi nevnímala. Rozhodla sa ísť okamžite po omši do sakristie za pánom farárom a poprosiť ho o vysvetlenie. Hovorí pánovi farárovi:

„Pán farár, vy ste v kázni čítali text, v ktorom bola zmienka o akejsi masť, ktorou si máme pomazať svoje oči, aby sme videli. Čo to je?“

Pán farár jej dal odpoveď: „Masťou je Sväté Písmo, čítajte ho!“

„Nemám Sväté Písmo,“ odpovedala babička, „kde ho kúpim?“

„Napíšte do Spolku sv. Vojtecha, do Trnavy,“ odpovedal.

Mamička tam okamžite napísala, no dostala negatívnu odpoveď: „Sväté Písma sú vypredané a do tlače v krátkej budúcnosti nie sú plánované.“

Bola z toho celá nešťastná. Prestala chodiť do kostola. A ani nás deti už viac nenútila. Predtým sme vždy museli ísť a potom sme jej museli rozprávať o čom bola kázeň. Niekedy, obzvlášť v lete, sme išli poza kostol do cintorína hrať karty, a aby sme mohli doma povedať o čom pán farár hovoril, na konci bohoslužby sme išli ku dverám a vychádzajúcich chlapcov sme sa pýtali na obsah kázne.

Mamička sa veľmi trápila preto, že nemala Sväté Písmo. Jej mladšia sestra jej raz hovorí: „Čo ťa trápi? Čo si chorá?“

„Nie, ale ma trápi to, že nemám Sväté Písmo. Mám také tušenie, že v cirkvi nie je niečo v poriadku.“

Sestra jej hovorí: „U nás je taká stará, veľká kniha, Sväté Písmo. Je písaná ešte švabachom.“

Bola to jedna stará Biblia. Vaša babička sa dala hneď do čítania. Povedala si: „Musím ju prečítať pekne od začiatku do konca, aby som mohla porovnať učenie cirkvi so Svätým Písmom.“

Za nejaký čas po tejto udalosti prišli k nám dve kolportérky z Bratislavy, ktoré predávali adventistickú literatúru. Jedna sa volala pani Sošová, meno druhej si však už nepamätám. Tieto dve ženy mamičke predali aj Bibliu a mamička bola z toho veľmi šťastná. Keď pri štúdiu došla na 2.Mojžišovu 20. kapitolu a tam čítala v Božom zákone o svätení soboty, bola veľmi prekvapená. „Prečo svätíme nedeľu, keď Boží zákon káže zachovávať sobotu?“ Hneď sa vybrala za pánom farárom, a pýtala si vysvetlenie. Pán farár uznal, že by sa mala svätiť sobota, „ale my svätíme nedeľu na pamiatku zmŕtvychvstania Pána Ježiša Krista,“ odpovedal jej.

Mamička sa ďalej pýtala: „A kto dal právo ľuďom zmeniť Boží zákon?“

Odpoveď bola asi v tom duchu, že nástupca svätého Petra, pápež má tú moc, s čím ona nesúhlasila. Pýtala sa: „Kto je väčší, Pán Boh, ktorý vydal zákon a či nástupca Petra?“ Mamička na to nedostala uspokojivú odpoveď, preto sa radšej rozišli.

Pri nasledujúcom štúdiu Písma prišla na ďalšie rozpory medzi učením cirkvi a Písma. Opäť išla za pánom farárom. Duchovný jej znovu nedal uspokojivú odpoveď, lebo nemal na to čo povedať. To sa opakovalo niekoľko krát. Až raz pán farár povedal: „Svätite sobotu aj nedeľu a budete spasená.“ To boli posledné slová pána farára a s tým sa navždy rozišli. Odvtedy sa mamička intenzívne venovala štúdiu Svätého Písma.

Prvá evanjelistka v našej rodine

V mojej rodnej obci bola založená robotnícka organizácia – Robotnícka telocvičná jednota (RTJ). Jej členom bol aj môj starší brat Vincko. Spolu s ním sme tam chodili cvičiť aj my, všetky deti. Cvičili sme rôzne jednoduché cviky bez náradia, ale aj na náradí, tak, ako sa bežne cvičieva v telocvičniach. Bolo to v roku 1936.

V sále Robotníckeho domu sme cvičili a pripravovali sa na verejné vystúpenie, ktoré sa malo uskutočniť pri príležitosti zakladania tejto organizácie v jednej obci. Bolo to v Kostolnom Seku, v susedstve Šurian, v dome pána Hlavatého. My deti sme nacvičovali jednoduché cviky, muži a mládenci cvičili zasa na bradlách. Obec bola silne katolícka a túto organizáciu považovala za komunistickú a ateistickú. Preto predstavitelia tejto organizácie rozhodli, že treba povedať aj niečo náboženského. Bola to výzva pre mamičku. Nebola to náhoda. Boli to začiatky, ktoré vaša babička prežívala s Pánom Ježišom. Duch Boží práve požehnával mamičkinu túžbu spoznávania Božieho Slova a tento zápal potom prenášala na svojich vrstovníkov. Mala veľkú túžbu verejne hovoriť každému človeku o tom, čo prežíva. Tak veľmi v nej horela láska k Spasiteľovi Pánu Ježišovi Kristovi.

Mamička sa tejto ponuky s radostným srdcom ujala. Splnila sa jej vrúcna túžba hovoriť verejne o svojom Spasiteľovi. Pripravila si príhovor na základe Svätého Písma.

Mamička na tribúne

Keď vystúpila na tribúnu, najprv prečítala zo Svätého Písma určitú časť a začala hovoriť. Rozprávala to, čo bolo blízke jej srdcu, o láske svojho Spasiteľa, ktorého milovala a ktorý bol pre ňu všetkým. Cestu o spasení, ako ju učí Cirkev adventistov siedmeho dňa, ešte len začala poznávať, napriek tomu však vydala mocné svedectvo o svojom Spasiteľovi a o Jeho láske k nám. Zožala veľký potlesk a uznanie. Domáci tej obce nechceli veriť, že je to len obyčajná žena z dediny, lebo bola oblečená v dedinskom kroji, ktorý sa v tom čase nosil. Niektorí hovorili, že určite do kroja prezliekli nejakú poslankyňu a ona rečnila. Mamičke pomohol Svätý Duch naplniť slová Žalmu 99,5: „*Vyvyšujte Hospodina, nášho Boha a klaňajte sa podnožiu jeho nôh, lebo je svätý.*“

Otecko sa stretáva s kazateľom

Mamička v tom čase ešte nemala žiadne spojenie s veriacimi, čo svätia sobotu. Myslela si, že je na svete jedinou kresťankou, čo svätí sobotu podľa zákona Božieho. Ale Pán Ježiš vyriešil aj tento problém tým spôsobom, že poslal oteckovi do cesty svojho služobníka, brata Beňovského. Stalo sa to takto:

Raz v sobotu ráno otecko išiel zo služby. Na železničnej stanici v Nových Zámkoch, kde pracoval, zbadal človeka oblečeného v čiernych šatách, bielej košeli s čiernou kravatou. V tom čase bolo totiž nezvyčajné vidieť v pracovnom dni človeka v sviatočnom oblečení. Preto sa mu prihovril. Pozdravil ho a pýta sa: „Kam idete dnes tak pekne oblečený? Na pohreb?“

„Nie.“

„Tak na svadbu?“ Opäť dostal zápornú odpoveď.

„Idem do kostola.“

„Nie ste náhodou Žid?“

„Nie.“

Brat Beňovský konečne povedal: „Som kresťan, adventista siedmeho dňa a idem do zhromaždenia, lebo my svätíme sobotu podľa Božieho prikázania.“ Otecko mu hneď hovorí: „Aj moja manželka vraví, že sa má svätiť sobota.“

Brat Beňovský sa pýta: „A akého vierovyznania je vaša manželka?“ Odpoveď znela: „Rímskokatolíckeho“. Vôbec tomu nerozumel, ako môže rímskokatolíčka svätiť sobotu. Pozval ale otecka na pobožnosť a otecko bol ochotný okamžite ísť, i keď mal na sebe len pracovný oblek. To bola jeho prvá pobožnosť u adventistov. Bol tam celé dopoludnie. Mamička darmo čakala otecka s jedlom.

Otecko neprichádzal. Prišiel až poobede. Mamička ho privítala nemilo, lebo si myslela, že bol v krčme. Aj mu to hneď vytkla. Otecko jej hovorí: „Počkaj chvíľu, nech ti vysvetlím, kde som bol a ako som sa tam dostal, a potom sa rozčuľuj. Bol som v modlitebni veriacich ľudí, ktorí svätia sobotu. Sú to kresťania a na budúcu sobotu som pozval k nám ich kazateľa.“ Návšteva sa uskutočnila. Nasledujúcu sobotu prišli spolu s kazateľom aj dvaja mládenci, bratia Jóčikovci. Bolo to naše prvé zhromaždenie, ktoré sa uskutočnilo u nás. Brat kazateľ kázal a bratia Jóčikovi hrali na husliach dvojhlasne.

Reakcie miestnych občanov na poznávanú Božiu pravdu

Nepriateľ spasenia však nenechal na seba dlho čakať. Okamžite zapojil do nezmyselných klebiet a kadejakých výmyslov celé naše okolie. Krstili nás vraj v koryte a museli sme pri tom pošliapať kríž a podobne. Nenávisť bola až taká veľká, že niektoré ženy pluli za mojou mamičkou, keď išla po ulici. Apoštol Peter však píše: „*Ak vás hanobia pre meno Kristovo, ste blahoslavení, pretože Duch slávy, Duch Boží spočíva na vás.*“ 1.Petrova 4,14.

Pre pochopenie situácie, prečo to tak bolo, treba uviesť skutočnosť, že celá naša obec bola vyslovene rímskokatolícka. Keď mamička zomrela, jedna z tých žien, ktorá šírila o našej rodine najväčšie klebety, prišla s vencom a veľmi plakala. Mamičku sme pochovávali v Bratislave a tak musela cestovať až 100 km aby sa mohla zúčastniť pohrebu.

To je však obvykle údel každého veriaceho, ktorý prijíma Božiu pravdu, prejsť takýmto „krstom“ neprávď. Pán Ježiš povedal: „*Pamätajte na slovo, ktoré som vám povedal, že sluha nie je väčší ako jeho pán. Ak mňa prenasledovali, budú aj vás prenasledovať. Ak moje slovo zachovali, zachovajú aj vaše.*“ Ján 15,20. Je to akýsi zákon pravdy.

Po návšteve kazateľa s bratmi Jóčikovcami u nás, mamička začala pravidelne navštevovať sobotné zhromaždenia v Nových Zámkoch. My deti s oteckom sme chodili len vtedy, keď otecko mal v práci voľnú sobotu. No netrvalo to dlho, a v r. 1939 sme boli obsadení Maďarmi. Museli sme sa odtiaľ odsťahovať, lebo maďarskí žandári pažbami na puškách veľmi zbili najstaršieho brata. Zápasil medzi životom a smrťou. Keď už mohol chodiť, ušiel v noci cez hranice na Slovensko, a my ostatní sme sa potom odsťahovali za ním. Ešte si pamätám ako by to bolo dnes, ako sme nakladali nábytok v Šuranoch do nákladného vagóna. Bolo to práve na Veľký Piatok, Veľká noc r. 1939.

Nový kontakt s Cirkvou adventistov siedmeho dňa

V r. 1939 sme sa teda presťahovali z našej rodnej obce. Tým sa vlastne prerušil na čas náš kontakt s adventistami siedmeho dňa. Vďaka Pánovi, že to netrvalo dlho. Pre zmenu teraz Pán Ježiš použil mňa.

Nasťahovali sme sa do obce Vígľaš, kde nás jedna vdova prijala do podnájmu. Neskôr pre stiesnené pomery (bývali sme v jednej izbe desiatí) sme si našli iný, väčší byt. Bolo to

v susednej obci – Zvolenskej Slatine. Tu sme mali možnosť pokračovať aj v meštianskej škole.

V triede, do ktorej som začal chodiť, som si všimol, že jeden môj spolužiak sedí sám a v druhej lavici sedí tiež jeden sám. Bolo mi to veľmi divné. Opýtal som sa toho spolužiaka ku ktorému som si prisadol do lavice: „Prečo sedíte každý sám a nie spolu?“

„So mnou nikto nechce sedieť.“

„Prečo?“, spýtal som sa.

„Pretože som sobotár.“

„A to je čo?“, kladiem mu ďalšiu otázku.

„To je prezývka pre tých, čo svätia sobotu. A moji rodičia ju svätia.“

„Aj moja mamička svätí sobotu,“ hovorím mu na to ja.

„A akého náboženstva je tvoja mama?“ opýtal sa.

„Rímskokatolíčka,“ odpovedám. Spolužiak to samozrejme povedal doma svojej mame, a tá mi odkázala, aby som sa idúc zo školy zastavil u nich. S Pavlom, teraz už s mojím spolusediacim, som teda išiel k nim. Mal som to po ceste domov. Jeho mama sa ma všetko povypytovala na moju mamičku, a potom mi hovorí: „Pozdrav svoju mamu, a spýtaj sa jej, či ju môžem ešte s jednou tetou v sobotu navštíviť.“ Návšteva sa uskutočnila a už sme sa opäť nakontaktovali na spoločenstvo Božích detí. U môjho spolužiaka bývalo zhromaždenie každú sobotu, mamička mohla teda pokračovať v študovaní Písma v malej skupinke a ja som mal zároveň aj kamaráta. Mamička čoskoro poznala celú Božiu pravdu a bola pokrstená.

Myslíte, že to bola všetko len náhoda? Tá vlastne ani neexistuje. Ja tomu hovorím inak. Predivné sú cesty Božie. A náš Pán to všetko predivne riadil. Chvála a sláva mu za to!

Vaša babička a jej nasledovníci

Vaša babička bola prvá v našej rodine, ktorá v Pánovi Ježišovi získala dar „*dedičstva, neporušiteľného, nepoškvritelného a nevädnutelného, ochráneného v nebesiach.*“ Jej životnou túžbou bolo, aby v Pána Ježiša uverili aj všetky jej deti. Stále dúfala, že Spasiteľ vypočuje jej modlitby, ktoré k Nemu vrúcne vysielala do nebeskej svätyne. No, nedožila sa toho. Spasiteľ, Pán Ježiš, si ju povolal ako svoju služobnicu, a uložil k odpočinku do druhého slávneho príchodu v nádeji na vzkriesenie.

Prvý z rodiny, ktorý po nej nasledoval cestu spasenia, som bol ja. Po rokoch sa ku mne pripojila aj moja sestrička Filoménka. Keď Filoménka pretrhla kontakt s Cirkvou adventistov, sestra Palacková, naša strykná, ju viackrát napomínala, aby sa vrátila, a vždy jej pripomenula našu drahú mamičku, ako sa za ňu modlila, kým ešte žila. Asi v tom čase išla Filoménka s mojou manželkou Vlastičkou v Nových Zámkoch po ulici a medzi rečou jej povedala, že sa vráti k Pánu Bohu. Kým sa to však naozaj stalo, prešlo ešte niekoľko rokov. Filoménkine deti vyrástli a rodina prežila rôzne problémy. Vtedy Filoménka povedala svojmu manželovi, že urobili veľkú chybu, keď deti nevedli k Pánu Bohu a dodala, že sa chce vrátiť do cirkvi. Od Rutky Gajanovej, s ktorou sa priatelila od svojej mladosti si vypýtala adresu, kde sa stretávali adventisti. Išla teda v sobotu na pobožnosť a slová krásnej piesne, ktoré sa rozliehali po ulici ju navigovali tam, kam má ísť. Brat Muráň a sestra Martuška Bossányová sa jej hneď ujali. Odvtedy chodila do zhromaždenia každú sobotu. Veľkú radosť mal z toho brat Kaba a spolu s bratom Grešom ju pomaly láskavo viedli k vodnému hrobu. Prišli verejné prednášky a jej srdce zatúžilo poznať stále väčšiu pravdu. Pokrstená bola bratom Muráňom na jazere Zlaté Piesky. Od svätého krstu prežila Filka nejednu skúsenosť s Pánom.

Jednu z nich Vám opíšem. Filkina nevesta Evka musela ísť k svojej mamičke kvôli súrnej práci. Bolo sychravé počasie a preto Filka ponúkla neveste, že vnučku Karolítku môže nechať u nej. Keď prišla Karolíntka ku Filke, prosila ju, aby jej upiekla buchtičky. Práve piekla Karolíntke jej obľúbené koláčiky – buchty, keď tu zrazu Karolíntka hovorí, aby sa babička modlila za jej mamičku. Po modlitbe, Karolíntka hovorí, aby sa ešte modlila. Bolo to zvláštne a Filka od dojatia plakala. V tú hodinu, keď sa modlili, mala totiž Karolíntka mamička haváriu. Polícia konštatovala, že to bol zázrak, lebo Evka mala zlomený len prst a bola trochu poškrabaná. Keby bola s nimi Karolíntka, ktovie ako by to bolo dopadlo. Vďaka Ti, Bože, za vypočuté modlitby.

Spomínam si tiež na jednu moju skúsenosť s mojou sestrou Filkou. Bolo to v období, keď Američania napadli Kuvajt. V telefóne sa ma Filka pýtala, či to nie je Armagedon. Povedal som jej, že nie. Nie sme však už ďaleko od neho a musíme sa pripraviť na stretnutie s Pánom. Lebo všetko toto sa deje podľa proroctva Danielovho predpovedaného v 2. kapitole. Železo a hlina nebudú spolu držať. A vtedy spadne „kameň“, ktorý ukončí dejiny tohto sveta a Pán Ježiš nastolí svoje kráľovstvo. Toto je posledná doba, aby sme sa pripravili na druhý príchod Ježiša Krista, nášho Pána.

S Filkou sa spolu modlíme aj za ostatných súrodencov, aby ich Duch Svätý prebudil, dokiaľ je ešte čas milosti k získaniu večného života. Čas sa rýchlo kráti. To, čo sa deje vo svete hovorí o veľkom náraste zla, bezbožnosti a rôznej krutosti, ktorá nemá obdobu v dejinách našej planéty. Celá naša zem akoby bola zachvátená démonskými silami, ktoré chcú ničiť všetko dobro. Táto doba napĺňa posledné prorocké výpovede pred druhým príchodom nášho Spasiteľa na túto zem, kedy bude musieť každý jednotlivec vydať počet zo svojho života. Umieračik čoskoro zazvoní tomuto svetu. Budeme na to pripravení? S Filoménkou sa modlíme, aby celú našu rodinu Pán Ježiš skrze svojho Svätého Ducha pripravil, aby nikto ne-

zahynul, čo bola aj vrúcna túžba našej mamičky. Dnes je pre všetkých nás posledná možnosť, aby sme zaujali miesto v spoločenstve Božích detí, ktoré sme prežívali v mladosti, čo dosvedčujú i fotografie (uvedené v prílohe).

Moje osobné stretnutie s Pánom

Moje osobné stretnutie s Pánom Ježišom sa začalo vtedy, keď som mal asi štrnásť-pätnásť rokov, v malej skupinke veriacich vo Zvolenskej Slatine. Adventisti sa v tej dobe schádzali v rodine Borguľových. Boli to roky 1939–45. Pravidom Božím ma vyučoval najprv brat Ján Zahuranský, ktorý ma učil aj hrať na mandolíne. Po jeho odchode ma prítomnej pravde vyučoval brat Ondrej Dobrota. Pokrstený som bol kazateľom bratom Gajanom v Lieskovci, neďaleko rodiny Margočových, v potôčiku Hučava r. 1945. V sobotu, keď som mal byť pokrstený, prišiel k nám ráno brat Dobrota a hovorí: „Pod', ideme do zhromaždenia do Lieskovca, do Margočov.“ Išli sme pešo. Autobusy vtedy ešte nechodili a vlaky tiež len zriedkavo. Do Lieskovca to bolo pešo 7 km. Cestou mi brat Dobrota oznámil, že budem pokrstený. To ma tak dojalo, že mi oči zaliali slzy radosti. Nevieť, kto z vás prežíval stav radosti plačom. To nie sú slzy žiaľu, bolesti a úzkosti. **Nie, to nie. To je nevýslovná radosť, slzy dojatia, blažený stav Božieho pokoja.** Vtedy je človek ovládaný Duchom Svätým a všetko okolo seba ako keby nevnímali... V tichom rozjímaní sme spolu s bratom Dobrotom kráčali vedľa seba. To, čo som vtedy prežíval, sa dá len ťažko opísať slovami. Sláva a chvála za to Pánovi!

Vojna a povstanie

Roky vojny 1941–45 ani mňa neušetrili, a musel som narukovať ako nováčik do povstania. Vďaka Pánovi, do boja sme neboli zaradení, lebo sme nemali ešte vojenský výcvik.

Ustupovali sme v tom čase nemeckým vojskám, ktoré išli zo všetkých strán proti nám. Zatlačili nás do kúpeľov Korytnica. Tam nás velitelia rozpustili, aby sme išli každý na vlastnú päsť domov. S kamarátom, ktorý bol tiež zo Zvolenskej Slatiny, sme sa rozhodli, že prejdeme cez Prašivú do Breznianskej doliny a tak do Banskej Bystrice.

Prvou obcou v Pohronskej doline, kde sme prišli, bola obec Baláže. Tam sme sa stretli s bojujúcou brigádou, ktorá nás zastavila. Nemci ich tlačili do Brezna. Odtiaľ sme prešli do Priechodu. Tam som sa prezliekol do civilu a chcel som sa dostať do Seliec. Kamarát nechcel zostať so mnou. Rozhodol sa, že pôjde domov, čo bolo však veľmi nebezpečné. Ja som sa humnami dostal do Seliec. Kamarátovi som pri rozlúčke povedal, že keď sa šťastne dostane domov, aby išiel k nám domov a povedal našim, že som v Selciach, či by mi nemohli doniesť občiansky preukaz. Mal som pri sebe len vojenskú knižku. Až pozdejšie som sa dozvedel, že len čo sme sa rozlúčili, chytili ho nemeckí vojaci a zobrali do zberného tábora, do Badína. Odtiaľ sa mu podarilo utiecť a dostal sa šťastne domov. Môj odkaz vybavil, a tak mi občiansky preukaz priniesol náš kazateľ z Banskej Bystrice, ktorý bol práve v tom čase u našich. Ja som zatiaľ býval striedavo v rodiny Mesíkovej, Hankovej a Čížovej. Keďže to trvalo dlhší čas, myslel som si, že Nemci kamaráta chytili a naši nedostali správu. Vybral som sa teda bez dokladov domov. V tom istom čase, keď som ja odišiel zo Seliec, syn brata Gajana odišiel s mojím občianskym preukazom do Seliec. Po ceste sme sa minuli, lebo on išiel poľnou cestou, ktorá bola kratšia, ale oveľa nebezpečnejšia a ja som išiel štátnou cestou po ktorej jazdili autá. Ešte predtým, než som odchádzal zo Seliec, obliekol som sa do montérok. Do aktovky som si zobral zámočnícke náradie a išiel som cestou do Banskej Bystrice. Bratia a sestry ma odprevadili s modlitbami a odovzdali do Božej ochrany. Verím, že anjeli Boží ma strážili. Hneď na okraji mesta Banská Bystrica ma zastavila nemecká vojenská

stráž zvolaním: „Halt!“ Zastavil som. Nemec prišiel ku mne. Hovorím mu: „Arbeit.“ Pozrel mi do aktovky, čo tam mám a keď videl zámočnícke náradie, hovorí: „Gut.“ A pustil ma ďalej. Nepýtal žiadny doklad! A tak som sa šťastne dostal do rodiny brata Gajana. Keď prišiel jeho syn s mojím občianskym, ja som bol už dávno u nich. Rozmýšľal som: Bola to náhoda, že ma Nemci pustili bez dokladov? Určite, nie. Naplnilo sa zaslúbenie nášho Pána, zaznamenané skrze proroka Izaiáša: „*Preto, že si drahý v mojich očiach, si aj slávny a ja ťa milujem, a dám ľudí za teba národy za tvoju dušu. Neboj sa, lebo ja som s tebou. Od východu dovediem tvoje semä a od západu ťa zhromažďím.*“ Izaiáš 43,4.5.

Skúsenosti po SNP

Ani som sa doma dobre nezohrial a už prišlo na mňa udanie na gestapo s tým, že som bol partizán. S touto správou k nám pribehol žandár, ktorý to počul na veliteľstve gestapa. Hneď mi to prišiel povedať, aby ma varoval, že musím okamžite ujsť. Bol to náš sused, dobrý známy. Takéto udanie vtedy znamenalo vystrieľanie celej rodiny. Bolo to nepravdivé udanie, a urobil to niekto z nenávisťi k nám. Verím, že náš Pán ovplyvnil tohto muža. „*Lebo oči Hospodinove chodia sem a ta po celej zemi*“ 2.Paralipomenon 16,9a a videli, že sa tu deje krivda. Hneď ako som dostal túto zlú správu, zbalil som si veci a odišiel do hôr k známemu môjho staršieho brata. (K tomu sa ešte vrátim pri opise inej skúsenosti). SS dôstojník v kancelárii trhajúc udanie povedal: „Prečo sú vaši ľudia takí nerozumní a udávajú jeden druhého. Potom my musíme konať. My predsa nikoho nepoznáme.“ Mal viac rozumu a súcitu ako naši ľudia. Alebo mal už dosť tých popráv? Nevie. Jedno som si však istý, že to bol určite Boží milostivý zásah, čím sa naplnil verš Žalmu 116,15: „*Drahá je v očiach Hospodinových smrť jeho svätých*“. Inak by sme už celá rodina neboli nažive. Vtedy sa to bežne tak robilo. Poznal

som viacero rodín, ktoré boli vystrieľané. Nikoho sa nepýtali, či je to pravda, alebo nie. Strieľalo sa bez milosti.

Skúsenosti s mojím Ochrancom, Pánom Ježišom po odchode z domova do hôr

Ubytoval som sa na Kalinských lazoch u rodiny Tereňových. Cez deň sme bývali často v lese, lebo sme z doliny dostali správu, že sú tam Nemci. Hovorilo sa, že berú chlapcov. Na lazoch v chalupách nás bolo viac takých, ktorí sme sa tu ukrývali. Tam kde som býval ja, v mojej blízkosti, bol ešte jeden dom, do ktorého som často chodil. Chodil som tam rád preto, lebo chceli počúvať Božie Slovo. Zvlášť po večeroch, keď už mali po práci, sa našli také chvíle, keď som im mohol čítať z Evanjelií a čo som vedel, aj som im vysvetľoval. Boli to evanjelické rodiny. Mali ma preto veľmi radi.

Front sa blíži

Báli sme sa spať v senníkoch, lebo ustupujúce nemecké vojsko ich obyčajne zapalovalo, pre prípad, ak by tam boli partizáni, aby zhoreli. Boli sme dosť vysoko v horách a odtiaľ sme videli, čo sa v doline dialo. Nemecká armáda ustupovala a prichádzala sovietska armáda, ktorá bola od nás vzdialená vzdušnou čiarou asi 400 m.

Ďalší deň po tom, ako sme videli sovietsku armádu tak blízko, nič netušiac, zrazu sa objavil nemecký vojak. Chceli sme rýchlo ujsť do lesa. Bolo nás asi desať mužov. Nemec nás však zbadal a začal kričať: „Halt!“ Jeden z nás bol učiteľ a vedel po nemecky. Báli sme sa, žeby po nás Nemec nestrieľal, a preto sme sa vrátili. Učiteľ vysvetlil Nemcovi, že nie sme partizáni a nemáme ani zbrane. V lese sme preto, lebo sme počuli, že berú mužov. Vojak povedal, že veliteľ potrebuje na práce na jeden deň mužov. Kázal nám, aby sme si išli zobrať jedlo a teplé oblečenie a išli s ním dolu. Ešte

nám sľúbil, že večer sa vrátíme. Keď som prišiel do bytu kde som býval, domáci mali chlapca, ktorý mal 18 rokov. Ja mu hovorím, že nikde nepôjdeme. Videl som ruské vojská už veľmi blízko a podľa mňa do večera už by mohli byť tam. Tak sme sa teda rýchlo poza dom vytratilí druhou cestou, ktorá viedla tiež do lesa. Našťastie nás nezbadal. Niektorí chlapi s Nemcom odišli. Nevie, čo sa s nimi potom stalo.

Zajatie

Nasledujúcu noc sme spali v izbe na zemi. Boli sme spolu štyria. Dvaja synovia domácich, ešte jeden chlapec od dolných susedov a ja. Starých rodičov nepočítam, lebo boli už veľmi starí. Nad ránom niekto silno búchal na dvere. Starý otec išiel otvoriť. Do bytu vstúpili traja vojaci. Jeden z nich vedel hovoriť po rusky. Keďže v izbe bola ešte tma, nerozoznal som uniformu a navyše kvôli krytiu boli všetci oblečení v bielom, aby ich nebolo na snehu vidieť. V domnení, že sú to Rusi, bol som veľmi neopatrný a povedal som: „Dobre, že už tých Nemcov čert zobral“. Potom ten vojak rusky hovoriaci povedal: „Zapáľte svetlo a lampu dajte pod lavicu, aby nebolo vidieť svetlo a ja vám prečítam rozkaz veliteľa.“ V rozkaze sa písalo, že veliteľ potrebuje chlapov na kopanie zákopov, aby sme si zobrali jedlo na jeden deň a teplé oblečenie. Večer by sme sa mali vrátiť. Vedel som, že to je nemožné, lebo Rusi už boli poniže nás. Vtedy som si uvedomil, že to nie sú Rusi, ale Nemci. A tak som už s napätím čakal, čo sa bude ďalej diať pre moje vyjadrenie. Zrejme tomu nerozumeli. To bola moja záchrana. Nás troch mladých zobrali hneď, ale toho staršieho syna nie, lebo mal od lekára potvrdenie, že je chorý. Len čo sme zašli asi 100 m od domu, nemeckí vojaci vystrelili svetlicu, ktorá nás osvietila. Všetci sme sa hodili do snehu a pomaly sme v polodrepe prešli k ďalšej chalupe, kde bola celá jednotka nemeckých vojakov. Tretí chlapec, ktorý bol s nami, býval asi 50 m od domu,

v ktorom sme sa nachádzali. Prosil veliteľa, že tu blízko býva, či by si nemohol ísť pre jedlo a oblečenie. Veliteľ mu dovolil, ale keď sa chlapec dlhšie nevracal, poslal po neho toho vojaka, ktorý vedel po rusky. Chlapca otec z domu už nepustil, lebo z jednej strany domu boli Nemci a z druhej už Rusi. Tlmočník sa za chvíľu vrátil ranený. Rusi ho zbadali idúceho popri plote, ako sa striedalo jeho biele oblečenie s tmavým plotom a vystrelili na neho z automatu. Jedna strela ho zasiahla do hrudnej kosti. Vybrať mu ju nebolo možné. Nás dvoch, čo sme ostali, poverili zaniest' raneného do poľného lazaretu, do dediny. Tam mu uviaznutú strelu tiež nemohli vybrať, a tak sme ho viedli na veliteľstvo do Kalinky. V Kalinke sme ho naložili na sane, ktoré išli do Zvolena a popriali sme mu šťastnú cestu domov. On nám však povedal, že sa nemôže vrátiť domov, lebo je Vlasovec a hneď by ho zastrelili. Potom sme sa dali na útek. Strážny to ale zbadal, a vystrelil smerom, ktorým sme utekali svetelnú strelu. S pomocou Božou sa nám i tak podarilo utiecť. Vošli sme do obce, ale hneď sme zistili, že všetky domy sú prázdne. Môj spoločník chcel ísť silou-mocou domov. Vysvetľoval som mu, že jeho dom je na druhej strane frontu, a že to nemôžeme prejsť. Ale on si nedal povedať. Keďže som sľúbil rodičom, že dokiaľ budem môcť, postarám sa oňho, išiel som teda s ním. Zároveň som však vedel, že to nedopadne dobre. V najlepšom prípade môžeme padnúť do zajatia. Prešli sme asi 200 m pod dedinu a tu išla proti nám stotina ustupujúcich Nemcov. Veliteľ zavelil: „Halt! Zurück!“ a už nás brali s nimi. Vojaci však boli veľmi vyčerpaní a išli veľmi rozťahane. Veliteľ nás nesledoval a tak sme sa teda od nich začali vzdávať. Už sme prichádzali do dediny, na križovatke sme trochu postáli a Nemci sa nás pýtali na cestu do Zvolena. Ja som trochu vedel nemecky a tak som im ukázal smer a povedal: „Diese Weg.“ Poďakovali sa a išli ďalej, a my sme nebadane zabočili do prvého domu. Rozhodli sme sa, že nájdeme Pavlovu (tak sa volal chlapec) tetu, ktorá bývala

v tejto obci a tam počkáme, až prejde front. Pán Ježiš nám pomohol nájsť dve pivnice, kde boli nast'ahovaní ľudia z dediny. Bol tu aj lekár z našej obce so svojou rodinou, miestny farár so slúžkami a richtár s rodinou, a vo vedľajších priestoroch bola aj Pavlova teta. Lekár ma hneď spoznal a keď som mu rozpovedal, ako som sa sem dostal, povedal mi, aby som ostal s nimi. Tu som mal dobrú pôdu na vydávanie svedectva aj pánu farárovi. Lekárova manželka mala matku baptistku a od nej poznala mnoho piesní. Spolu sme ich spievali. Keď okolo nás začali padať míny a granáty, lekárova manželka mi hovorila, aby som sa modlil. Modlil som sa nahlas. Vtedy sa upokojila a prestala sa báť. Pán farár ma začal stravovať. Každý deň bola kuracia polievka. Podľa polievky sa dalo usúdiť, ako dobre boli sliepky vykrmené. Na povrchu bol skoro jeden centimeter žltého tuku. Cez deň sa variť nesmeli, lebo tam kde sa dymilo, tam Rusi strieľali. Varilo sa teda v noci a ja som chodil do kuchyne čítať Sväté Písmo. Jeden večer som tiež tak čítal, ale musel som čítanie prerušiť. Bibliu som však nechal otvorenú na stole. Pred nami tu v pivnici bývali nemeckí vojaci a tí tu zanechali veľa vší, a tak som sa občas od nich musel oslobodiť. Šál som položil na chrbát, oni doňho preliezli a potom som ich striasol do toaletnej misy. Zatiaľ, kým som bol preč, o moju Bibliu sa zaujímal pán farár. Pozrel do Biblie a opýtal sa žien, ktoré tam varili: „Čia je to Biblia?“ Odpovedali, že toho chlapca, čo tak pekne rozpráva. Práve, keď mu povedali komu Biblia patrí, vstúpil som do kuchyne. Pán farár sa ma opýtal: „Ty nevieš, že je to kacírska Biblia?“ „Prečo pán farár?“ odpovedal som, „ved' Sväté Písmo je len jedno; či je katolícke, evanjelické alebo akejkoľvek inej cirkvi.“ Ženy, čo boli v kuchyni sa na tom zasmiali. Väčšinou to boli evanjeličky. Farár sčervenel a nahnevaný odišiel do pivnice. Ja som potom odišiel za ním do pivnice. Tam sa rozpútala veľká diskusia. Služky pána farára začali na adventistov útočiť rôznymi klebetami. Pochádzali z Turian, odkiaľ si

priniesli tie klebety. Pán doktor to už nemohol počúvať, pretože adventistov poznal zo Zvolenskej Slatiny, odkiaľ pochádzal. Pustil sa do farára a jeho slúžok v tom zmysle, že za to tu musíme byť, že tí dobrí kresťania bojujú medzi sebou. A tí, čo nechcú bojovať, tých odsudzujú. Hneď na to sa nahnevaný farár odsťahoval do svojej pivnice a s ním aj pán richtár, aby tam nebol sám.

Prvá sovietska hliadka

Míny a granáty dopadali na dedinu desať dní, i keď tam už Nemci vôbec neboli. Tí sa odsťahovali ďaleko za obec. Keď prišla prvá sovietska hliadka, prišla aj k nám do úkrytu a pýtala sa, či tam nie sú Nemci. Dal som sa do reči s hliadkujúcim vojakom a vysvetlil som mu, že nás zajali Nemci a chcel by som sa vrátiť domov. Rus mi povedal, že môžem ísť, slovami: „Davaj, davaj, domoj!“ Ja som však od veľkej radosti celkom pozabudol, že to je len hliadka, ktorá ide pred frontovou líniou. A tak sme išli cez frontovú líniu.

Frontová línia

Rozlúčil som sa s pánom doktorom a jeho manželkou, ktorá mi na pamiatku darovala zlatý prsteň. Keď do obce prišli sovietski vojaci, vyst'ahovali ich a v tom zhone kufor aj so šperkami nechali v pivnici. Omylom miesto kufra so šperkami vzali kufor s konzervami.

Po rozlúčke s nimi vybral som sa s Pavlom domov. Len čo sme vyšli z dediny, asi 50 m pred nami som spozoroval pohyb. Pozriem sa lepšie a tesne predou mnou boli štyri mínomety, kopy mín a 16 mužov ležalo v snehu. Hovorím Pavlovi: „Ideme do frontovej línie.“ Ale oni si nás ani nevšimli. Vedeli prečo. Vojaci boli oblečení v bielom a zbrane mali tiež natreté na bielo aby ich na snehu nebolo vidieť. Prešli sme asi 30 krokov a prišli sme rovno pred hlaveň ťažkého guľometu.

Keď sme prešli pár krokov za strelca počuli sme, ako nás od kopy sena volá ruský veliteľ: „Idi sjuda, idi sjuda!“ . Išli sme k nemu. Pýtal sa nás, či sú v dedine Nemci. Povedal som mu, že nie sú, lebo keď odchádzali, pýtali sa na cestu do Zvolena. Keby boli niekde nad dedinou, boli by po nás strieľali, pretože sme im už dvakrát ušli a teraz ideme domov. Veliteľ nás bez problémov prepustil a nezobral nás do zajatia. V tom som videl Božiu ruku, aby som mohol spomínať ako žalmista: *„Rozpomínať sa budem na skutky Hospodinove. Istotne sa budem rozpomínať na tvoje zásahy, ktoré si činil od dávna. Premýšľam o každom tvojom skutku a budem uvažovať o všetkých твоjich činoch. Bože, tvoja cesta je svätá. Kde kto je silným Bohom veľkým, ako je Boh!“* Žalm 77,12-14.

Front druhýkrát

Keď sme prišli na lazy k Pavlovým rodičom, prvé čo sme urobili, bolo, že sme sa oslobodili od parazitov. Keď nás zbadali susedia, a tí, čo som u nich čítaval Sväté Písmo, prišli a prvé slová dedka tej rodiny boli: „Ja som vám povedal, že oni sa vrátia, lebo Pán Boh nedovolí, aby zahynul tak pobožný chlapec.“ Áno, náš milujúci Otec nedovolil aby sa nám stalo niečo zlé. Naplnili sa na nás slová Žalmu 23,4: *„Aj keby som šiel dolinou tône smrti, nebudem sa báť zlého, lebo ty si so mnou, tvoja prút a tvoja palica ma potešujú“*.

Hneď na druhý deň som sa vybral domov do Zvolenskej Slatiny. Povedal som si, keď v Kalinke prešiel front, u nás, na otvorenej rovine, už dávno musel prejsť. Sklamal som sa. Keď som prišiel do Vígláša, zbadal som tam kaťuše, ktoré sa pripravovali na strelbu. Ja so mal ešte dva kilometre domov v smere, v ktorom sa práve malo strieľať. Prichádzam k našej obci a tu vedľa cesty, pred našou obcou, boli umiestnené štyri delá. Boli pripravené na strelbu na Zvolen. Od tých diel som mal domov len asi dvesto metrov. Tak som si povedal: „Tak blízko nášho domu a nemal by som vidieť rodičov? Nevrátim

sa. Idem ďalej.“ Boli to delostrelci rumunskej armády. Vojaci mi nič nehovorili. Aké veľké však bolo moje sklamanie, keď som našiel dom prázdny a nielen náš, ale i všetky susedné. Keď som išiel ďalej do dediny, stretol som len jedného starca, ktorého som sa spýtal na to, kde sú všetci ľudia z dediny. „Vyviezli ich ruské vojská ku Lučencu a vaši sú v Mýtnej“, povedal mi. Išiel som ich teda hľadať. Vlaky nešli, autá tak isto. Peši to bolo 26 km. Keď som opäť prišiel k tým delám, začul som šuštať dopadajúci granát. Vojaci sa hádzali pod delá, lebo počítali s tým, že dopadne blízko, a aj ja som sa hodil do priekopy vedľa cesty. Ozvala sa ohlušujúca detonácia. Po výbuchu zostal veľký kráter. Keby granát padol asi o 200 krokov vľavo, bol by dopadol medzi delá a pochoval všetkých vojakov. Dĺžka bola presná. Vojaci nevstávali, zrejme očakávali druhý granát. Ja som tiež ležal v priekope. Po chvíli vstali a vstal som i ja. Vďaka Bohu, bol som v poriadku a tak som sa rýchlo ponáhlal od miesta skazy preč. Prišiel som do Vígláša, kde boli už spomínané kaťuše. Asi tristo metrov od nich stála skupina ľudí. Pýtal som sa ich, čo sa bude robiť, na čo sa chcú dívať. „Idú strieľať z kaťuší“, znela odpoveď. Keď spustili ten „Stalinov organ“, ako hovorili kaťušiam, tak les nad Lieskovcom zostal skosený do koreňov. Po nich prileteli rumunské bombardéry a tie dokončili dielo skazy. Nemci sa odsťahovali, a front pokročil smerom na Zvolen.

Znovu narukovaný

Po fronte som musel znovu narukovať. Narukoval som do Brezna. Mal som však problémy s voľnou sobotou. V tom čase prišla depeša z Banskej Bystrice, z divízie, aby poslali desiatich chlapov ku koňom. Prihlásil som sa vo viere, že tam sa mi podarí mať sobotu voľnú. V Banskej Bystrici som hneď zašiel za veliteľom jednotky a prosil som ho o voľnú sobotu za účelom návštevy pobožností. Veliteľ zobral tlačivo prie-

pustky a vypísal mi naň: „všetky soboty voľné“. Ale dlho som sa voľným sobotám netešil, lebo onedlho ma preložili do iných kasární k autorote, pretože som bol strojár a koňom som nerozumel. Tu nastal opäť problém so sobotou. Trvalú priepustku mi veliteľ zobral s poznámkou, že ak ma chytiť v sobotu, pôjdem rovno k nemu. Po čase sme sa spriatelili. Urobil som mu nejaké nástroje, s ktorými bol spokojný. Ponúkol mi miesto v jeho kancelárii, ale to som nechcel, pretože tí, ktorí tam pracovali veľmi vulgárne rozprávali. Pánovi štábnemu kapitánovi som dal návrh, aby nás všetkých desiatich vyskúšal písomne zo slovenčiny a matematiky, a toho, kto bude najlepší, nech prijme do kancelárie. Pán štábný kapitán to aj urobil. Zámerne som urobil veľa chýb. Po písomkách prišiel k nám, do dielne, kde sme všetci pracovali. Chytil ma za rameno a hovorí mi, že som mal najlepšiu písomku. No ja som do kancelárie ísť nechcel. Využil som teda túto príležitosť a navrhol som mu, aby ma dal do skladovej kancelárie. Pán štábný kapitán mi vyhovel. Bol to sklad so súčiastkami a tu som mal na starosti súčiastky všetkých druhov áut. Onedlho som bol môjmu novému šéfovi, pánovi Záhradníkovi predstavený ako spoľahlivý pracovník. Za nejaký čas prišla kontrola z Ministerstva vojska. V sklade nebola nájdená ani jediná chybička. Všetko „sedelo“. Štábný kapitán mi prišiel s radosťou poďakovať, lebo ho pochválili a za nejaký čas bol povýšený na majora.

Modlitba za matku

V tom čase som dostal v liste smutnú správu, že mamička už nebude dlho žiť. Má vraj veľké bolesti. Hneď na to som vošiel do hangára, pokľakol na kolená, a vrúcne prosil Pána Ježiša, aby mi mamičku nebral, aby ešte mohla žiť. Verím, že vtedy milujúci Spasiteľ vypočul moje modlitby a predĺžil jej život o desať rokov. Spolu so žalmistom som prežil skúsenosť: „*Požehnaný Hospodin, lebo vypočul hlas mojich pokorných*

prosieb. Hospodin je mojou silou a mojím štítom, na neho sa nadeje moje srdce, a preto mi bude spomožené a moje srdce bude plesat' a budem ho oslavovať svojou piesňou.“ Žalm 28,6.7.

Nástup do práce

Z vojenskej služby som sa vrátil v r. 1946. Nastúpil som do cukrovaru v Trnave. Ale dlho som tam nezostal, pretože som za prácou odišiel do Bratislavy, do súkromnej firmy pána Soósa. Robili sme spolu v prístave, kde sa mi však stal pracovný úraz. Na palec nohy mi spadla kyslíková fľaša a poškodila mi ho tak, že som túto prácu nemohol už ďalej vykonávať.

Práca v Čechách

Už predtým som sa poznal s bratmi Šlechtovými z Českej Třebovej, ktorí chceli, aby som prišiel k nim. Bol som veselej povahy a tak požiadali svojich rodičov, aby som sa u nich mohol stravovať. Pracoval som vo firme pána Andelíka Umlaufa, ale len osem mesiacov. Mal ma rád a ťažko sa so mnou lúčil, ale ja som mal vtedy už iné plány – štúdium biblických predmetov. Počas mojej práce v Českej Třebovej som stíhal aj kolportérovať s bratom Drobným. Pri kolportáži som nevedel niekedy odpovedať na niektoré biblické pravdy. Napísal som preto bratovi Zigmundovi, vtedajšiemu riaditeľovi teologického seminára, či by ma nevzali na externé štúdium biblických predmetov. Napísal som mu, že prácu mám v Prahe vybavenú, a tiež, že nechcem študovať za kazateľa. Bol som prijatý, ale brat Zigmund sa nevyjadril, na aký druh štúdia. Nakoniec to bolo celodenné štúdium. Pán vedel, čo potrebujem a povzbudil ma skrze slovo proroka Izaiáša 48,17: „*Takto hovorí Hospodin, tvoj Výkupiteľ, Svätý Izraelov: Ja Hospodin, tvoj Boh, ťa učím prospievať a viem ťa cestou,*

ktorou máš íst““. A moja prosba do dnešného dňa je: „*Ved' ma podľa svojej rady a potom ma vezmi do svojej slávy*““. Žalm 73,24.

Školská prax, irónia „osudu“

Popri štúdiu sme pracovali na poli a tiež evanjelizovali formou rôznych besiedok, ktoré sme nacvičovali. Raz som viezol sestry na besiedku na nákladnom aute. Bolo už len veľmi málo času, preto som išiel dosť rýchlo. Cestu som nepoznal, a keď sa predom mnou zrazu objavila ostrá zákruta, skočil som rýchlo na brzdu a všetky sestry, ako stáli na voze, hodilo o kabínu. Vtedy jedna z nich povedala: „Kto je za volantom?“ „Brat Ondrušek,“ dostala odpoveď. „Beda tej, ktorá ho dostane za manžela,“ skonštatovala. Nakoniec ho dostala ona.

Nástup do biblickej práce

Po ukončení štúdia som nastúpil do biblickej práce v Žiline. Mal som už 26 rokov a tak som začal rozmýšľať, že by som sa mal oženiť. Ale koho si vziať? Kto pochopí moju prácu a neustále odchody z domu? Ja budem stále na cestách a manželka väčšinou sama doma.

Žiadal som znamenie podľa rady Hospodina, ktorú dal Hospodin kráľovi Achazovi: „*Žiadaj si znamenie od Hospodina, svojho Boha, žiadaj, už či bude z hlboka dole a či z vysoka hore.*“ Izaiáš 7,11. Začal som vysielat' modlitby k Pánovi, pretože On najlepšie vie, koho by som si mal vziať, kto by mi porozumel. Ved' aj Pán povedal: „*Nie je dobre byť človekovi samotnému; učiním mu pomoc, ktorá by bola jemu roveň.*“ 1.Mojžišova 2,18. Ale ako poznám, ktorá je tá pravá? Vedel som, že veriaci ľudia by k tak dôležitej veci nemali pristupovať ľahostajne. Hľadal som pomoc u Spasiteľa skrze modlitbu. On nás predsa najlepšie pozná a vie, čo je pre nás

najlepšie. Aby som sa nezmýlil, či je to tá pravá, modlil som sa preto nezvyčajným spôsobom. Prosil som Pána, aby mi moju budúcu manželku ukázal. Odpoveď prišla neočakávane rýchlo. Po modlitbe, keď som už vypol svetlo a uložil sa k spánku, zrazu spoza mojej hlavy zasvietilo svetlo, ako pri premietaní filmu a na stene sa ukázala podoba mojej terajšej manželky. Súčasne s obrazom som počul hlas: „To bude tvoja manželka.“ Cítil som, ako teplý dych toho, ktorý hovoril, mi ovieval vlasy. Vtedy som sa preľakol a obzrel som sa, kto to môže hovoriť, ved' tam bola stena. V tej chvíli všetko zmizlo. Podobu dievčaťa na stene som však poznal. Chodila so mnou v Prahe na teologický seminár. Po videní som s ňou začal nadväzovať kontakt. V mojom prvom liste, ktorý som jej napísal, som sa vôbec nezmienil o tom, čo sa mi prihodilo a čo mi Pán povedal. Vlastička pracovala v tej dobe v Ostrava-Suchá, kde aj bývala. V liste som ju žiadal o program pracovného zaradenia kazateľov na jednotlivé zbory v okolí Čadce a Makova, ktorý mala zistiť na Ústredí. Odpoveď som nedostal. Malo to však svoj význam, o ktorom som vtedy ešte nevedel.

Moja radosť z práce na vinici Pánovej netrvala dlho. Po niekoľkomesačnej práci ma zastihlo nemilé prekvapenie, ktoré som najmenej očakával. Náš cirkevný pokladník mi napísal, že mi nemôže poslať mzdu, lebo od štátnej bezpečnosti dostal príkaz zastaviť vyplácanie miezd. Bola to však len predzvesť čohosi horšieho. Zakrátko po tom prišla nová smutná správa. Vedenie cirkvi dostalo príkaz od štátnej bezpečnosti prepustiť z práce všetkých mladých pracovníkov duchovenskej služby. Zostať mohli len niektorí starí kazatelia. Ani to nebola konečná požiadavka štátnej bezpečnosti. Asi po jednom roku bola činnosť cirkvi zastavená úplne. Bolo to 22. 10. 1952. Zobrali všetok majetok a finančnú hotovosť cirkvi. Z modlitebni urobili divadelné sály, detské škôlky, alebo zbúrali – tak, ako v Košiciach.

Ako začiatok som mal veľmi malú mzdu. Bola tak malá, že sotva stačila na základné potraviny, ktoré v tej dobe boli na lístky a na iné najzákladnejšie potreby. Už vôbec nestačila na zakúpenie slušného obleku, zaplatenie bytu a podobne. Keď pozdejšie manželka videla túto situáciu, našla si prácu a nastúpila do nemocnice ako sociálna pracovníčka, podliehajúca pod Krajský národný výbor v Žiline. Hneď sa nám ul'avilo. Ako slobodný som býval u istej rodiny v podnájme, v manzardke. Keď som sa oženil, to prvé, čo mi domáca povedala bolo, že ako manželia tam bývať nemôžeme. Tak sme prišli o byt. Premýšľal som, čo mám urobiť ako ďalší krok.

Krátko predtým som získal dve miestnosti na námestí v Žiline. Boli to miestnosti po skladoch prichodné jednými dverami. Povedal som si, že z jednej, väčšej miestnosti urobím modlitebňu, asi na päťdesiat sedadiel – taká bola jej priestorová kapacita a z tej malej, 4 x 4 metre urobím dočasný „byt“ pre manželku a mňa. Veľká miestnosť mala jedno okno a cez ňu bol vchod do malej miestnosti. Tá okno nemala, boli tam len drevené dvere vedúce priamo na dvor a svetlo prichádzalo zhora, zo svetlíka. Múry boli hrubé a kamenné, miestnosť studená. Do polnoci sme vždy kúrili v šporáku, aby sme ju nejako vyhriali, avšak všetky snahy boli márne. Do rána tam bola taká zima, ako bola vonku. Dvere sa nedali dobre utesniť. Pretože predtým tam boli sklady, nebola tam zavedená voda a nebolo ani sociálne zariadenie. Na vodu a do sociálneho zariadenia sme chodili asi pätnásť metrov do hlavnej chodby. V takom „byte“ určite žiadny kazateľ nebýval. Bol som akousi raritou, ale z Božej milosti i to sa dalo prekonať. Na začiatku som sa obával len jedného: že ak to manželka uvidí, či bude chcieť ísť bývať so mnou do tejto miestnosti, pretože ona ju predtým nevidela. Avšak moja obava bola zbytočná. Bola statočná a ochotná spoločne sa boriť s ťažkosťami tak, ako starozákonná Rut, čo vyjadrila i v slovách svojej svokre: „*Ale Rut riekla: Nenúť ma, aby*

som ťa opustila a odišla od teba späť, lebo kam ty pôjdeš, tam pôjdem i ja a kde ty budeš bývať, tam budem bývať i ja a tam budem i pochovaná. Nech mi tak učiní Hospodin a tak nech mi pridá, že iba smrť ma odlúči od teba.“ Rut 1,16.17.

Moja statočná manželka to dokázala nie raz, ale stále za celých tých päťdesiatštyri rokov spoločného života a môže byť mnohým ženám, manželkám kazateľov príkladom statočnosti a odvahy. Zvlášť tým, ktoré nechcú nasledovať svojho manžela, keď nemajú pripravený dvoj- alebo trojizbový byt, prípadne sa im nechce sťahovať pre rôzne iné malichernosti, ako napr., že nie sú tam vysoké školy, kde by študovali ich deti a podobne. Taký postoj je len dôkazom nevery a brzdou kazateľskej práce.

Do takého „bytu“, takej situácie nám Pán požehnal prvorodeného syna, Jozefa. Chlapec si od narodenia mal zvykať na tvrdý život a ten ho neopustil ani v neskorších rokoch dospievania. Nevie, či si dnes vieme dostatočne predstaviť aby novorodenec spal v miestnosti, v ktorej bol taký mráz ako vonku. To, aké boli vtedy veľké mrazy som dodnes nezabudol.

Skúsenosť Klimákovcov

Uvediem jednu skúsenosť so štátnou bezpečnosťou. Večer, keď už bola tma, pracovníci štátnej bezpečnosti prišli do rodiny Klimákovcov. Brat bol starším zboru a mal aj zborové peniaze. Príslušníci štátnej bezpečnosti prišli viacerí a pod zámienkou, že robia prehliadky na celej ulici.

Celú rodinu pod namierenými pištoľami rozdelili do kútov, kde mali zostať stáť. Od brata Klimáka zobrali všetky cirkevné peniaze a všetko začali prezerat' a prehadzovat'. Aj na manželku brata Klimáka išli s pištoľou, no tá im povedala: „Vy si myslíte, že ja sa toho bojím? Pre mňa je to ako rohlík!“ Sledovala, ako všetko prehadzujú. Jediná nezostala na určenom mieste a všade ich sledovala. Po bytovej prehliadke išli

na povalu. Tam mala sestra seno pre kozu. Keď ho chceli prehadzovať, nedovolila im to s poznámkou: „Sena sa nedotýkajte, lebo to nebude koza jest!“ Potom odišli. Zastierajúc, že robia po celej ulici prehliadku, zazvonili u susedov. Z okna sa ozvala domáca: „Kto je tam?“ „Polícia!“ „Zmiznite,“ odpovedala im, „lebo vás oblejem horúcou vodou, alebo obsahom nočníka!“ Po tomto „privítaní“ sa hneď pobrali preč. Keď odišli od Klimákovcov, sestra Klimáková ich pozorovala kam pôjdu a videla ako dopadli u susedov.

Práca v Rajci na STS – strojnotraktorovej stanici

Nebol som sám, kto musel opustiť biblickú prácu. Krátko po tom, čo som nedostal mzdu, nastúpil som do práce v Rajci na STS. Nastúpil som tam len preto, lebo mi sľúbili byt. Miesto, kde sme dovtedy bývali sa nedalo považovať za byt. Ukázalo sa, že ani oni nemali byt i keď mi ho sľúbili a tak som hľadal prácu inde, tam, kde mi byt dajú.

V Rajci som pri práci často počul, že jedného zamestnanca volajú „biskupom“. Zo začiatku som si myslel, že to je jeho meno. No zakrátko som porozumel, že je to len prezývka. Tak som sa opýtal toho dotyčného na príčinu. On mi odpovedal: „To je výsmešné meno. Pretože u mňa sa schádzajú veriaci, preto ma tak nazývajú.“ Nechcel mi povedať akí veriaci, ale pozval ma na nedeľu k nim.

Spočiatku som nevedel, kam ich mám zaradiť. On o mne vedel, kto som a čo som pred nástupom v Rajci robil. Ostatní boli veľmi opatrní vo vyjadrovaní a vyhýbali sa ich špecifickým výrazom, ktoré ich rýchlo prezradia. Dlho však nevydržali aby nepoužili výraz „svedok Jehovov“. Po tomto som pochopil u koho som. Všetci však nepatrili k tejto spoločnosti. Boli medzi nimi aj vážni záujemcovia o Božie pravdy.

Keďže tento môj spolupracovník vedel, že som kazateľom Božieho Slova, vyzval ma, aby som im poslužil. Rád som sa

ujal tejto príležitosti. Keď som skončil opýtal som sa ich, či porozumeli. Nikto nič nehovoril. Bol tam aj ich „služobník“ (kazateľ), ale ani on nič nepovedal. Tak som sa rozlúčil a odišiel. Po mojom odchode sa ich služobník všetkému vysmieval, čo sa niekoľkokrát po mojom odchode opakovalo. To sa nepáčilo jednej ich priateľke a ona mu to aj vytkla so slovami, prečo to nepovie priamo mne.

Keď som sa dozvedel, aké je to spoločenstvo, zmienil som sa i o niečom z ich učenia, čo nesúhlasí so Svätým Písmom. Niektorí začali kričať a buchnutím dverí odišli. Ukázali tak, aký duch v nich je. Služobník mal čo potom naprávať. Tá pani, ktorá mu hovorila, aby to, čo sa mu na mojej reči nepáčilo, aby to povedal priamo mne a nie, aby hovoril poza môj chrbát potom odišla do kúpeľov na liečenie. Tam sa dostala na izbu s jednou našou členkou a s ňou pokračovala v štúdiu Božieho Slova. Keď prišla domov, dokončila štúdium Písma a prijala biblické učenie.

Asi po dvadsiatich rokoch prišla za mnou v jednom veľkom zhromaždení a pýtala sa ma, či si na ňu ešte pamätám. Odpovedal som, že neviem odkiaľ je. „Z Rajca“, odpovedala mi. „Veď tam nemáme členov“, odpovedal som. A ona pokračovala: „Chodila som na tvoje prednášky, čo si mával u tej rodiny Svedkov.“ Rozpovedala mi všetko i o tom, ako sa ich služobník posmieval z toho, čo som hovoril, i o tom, ako ju to utvrdilo v tom, že oni nemajú pravdu a prestala medzi nich chodiť.

Aj keď sa mi vtedy zdalo, že tam moja práca bola márna, predsa nebola. Naplnil sa odkaz Pánov z Kazateľa 11,1: „*Púšťaj svoj chlieb po vode, lebo po mnohých dňoch ho nájdeš.*“ Ovocie práce sa dostavilo. Zasiat semeno Božieho Slova vzklíčilo a donieslo úžitok. Prostredníctvom tejto sestry bolo niekoľko ľudí oslovených a nasmerovaných k večnému životu.

So spomenutým služobníkom z Rajca som sa neskôr stretol vo väzení. Dokonca sme spolu pracovali v jednej skupine

a prediskutovali celé dni. Čo sme nestihli počas práce, v tom sme pokračovali na lágri po pracovnej dobe. Jemu niekto priniesol časopis Strážna veža až do lágra napriek kontrolám, ktoré neboli malé. Keď neboli nejaké nástupy a kontroly a bolo voľno, zišli sme sa pri budove, posadali si vedľa seba a jeden čítal Strážnu vežu tak, aby všetci počuli. Časopis mal vložený vo väčšej knihe a keď okolo išiel niekto cudzí, kto s nimi nesympatizoval, otočil list a čítal ďalej z knihy vypožičanej z väzenskej knižnice, ktorá popisovala život zvierat.

Raz čítal zo Strážnej veže o poslušnosti k vrchnostiam z Rimanom 13. kapitoly. Samozrejme, že podľa ich učenia vykladali i obsah slov biblického textu. Pretože neuznávajú svetskú vrchnosť, pripisovali všetko, čo hovorí Písmo v danom texte cirkevnej vrchnosti a že sa to vzťahuje na Svedkov.

Na to som sa ozval a pýtal, či sa im nezdá, že to je prekrúcanie Božieho Slova. Tu sa predsa nehovorí o cirkevných vrchnostiach, ale o svetských, ktorým platíme dane, „*lebo sú svätoslužobníkmi Božími, práve nato zotrávajúci v správe*“, verš 6. Kto sa im protiví, „*stavia sa proti Božiemu zriadeniu*“, verš 2. Odkedy nosí cirkevná moc meč a je pomstiteľom? Svetská moc nosí meč lebo je služobníkom, „*pomstiteľom, na hnev tomu, kto pácha zlé*“, verš 4. Túto prácu vykonáva svetská moc. „*Ale aby ste obhájili svoje učenie o neposlušnosti svetským vrchnostiam, hotoví ste prekrútiť význam biblických právd.*“ Po tejto debata ma viac medzi seba nevolali a ani si to nepriali.

Práca na STS v Predmieri

V čase, keď som navštevoval veriacich v Podhorí, pracoval som už na traktorovej stanici v Predmieri. Moje pracovné zaradenie malo viac funkcií, ale moja mzda nezodpovedala ani tej najslabšie platenej funkcii. Niekedy som plnil aj štyri funkcie. Od vedúceho dielni cez normovača, zásobovača až

po skladníka súčiastok. Nakupoval som súčiastky na opravu traktorov, mláťačiek a iných poľnohospodárskych strojov. Či v lete, či v zime chodil som traktorom na nákup do Ružomberku, kde boli naše sklady. Skladníka som robil preto, lebo nebolo spoľahlivého človeka, na ktorého by sa mohol zveriť obsah skladu so súčiastkami. Obvykle som robil od skorého rána, do neskorého večera za polovičný plat majstra. To bolo vykorisťovanie! O tom, že som mal polovičný plat som sa dozvedel len od môjho nástupcu. Po mojom zatknutí nastúpil na moje miesto vedúceho dielni tajomník strany z jednej menšej blízkej obce. Iné funkcie nevykonával. Jeho nástupný plat bol skoro raz taký veľký ako som dostával ja. Bol vyše 7 000,- Kčs, kým ja som dostával necelých 4 000,- Kčs. Taká bola vtedy spravodlivosť.

V tom čase mal každý človek svojho „strážneho anjela“. A kde sa pohyboval, bol ním sledovaný. Ani ja som nebol výnimkou. Aj ten môj sledoval každý môj pohyb. Keď som vychádzal z bytu, musel som ísť cez bránu kde bol vrátnik a ten bol verný a spoľahlivý syn matičky strany a hneď hlásil môj pohyb svojmu nadriadenému. Tak ma chceli pristihnúť pri čine, ktorému hovorili velezrada, aj keď ma pri ničom podobnom nikdy neprichytili. Pozdejšie to zmenili na trestný čin združovania.

Časom som aj ja dostal správu, že som sledovaný štátnou bezpečnosťou. Dozvedel som sa, že príslušník štátnej bezpečnosti sa pýtal výdajcu lístkov na železničnej stanici do ktorej stanice som si bral lístok. Od predávajúceho dostal odpoveď, že on nesleduje to, kto si kupuje lístok, ale že kde si kupuje lístok. A pri toľkých ľuďoch si vraj nemôže pamätať, do ktorej stanice si ten-ktorý človek kupoval lístok. Príslušník tajnej bezpečnosti mu prikázal, aby išiel vypýtať lístok odo mňa a pozrel sa naň. Na to mu predávajúci pri okienku odpovedal: „to je vaša práca a nie moja,“ a nešiel. Aj vtedy mal Pán takých, ktorí ochraňovali jeho nasledovníkov a nebáli sa následkov.

Hoci som vedel, že som sledovaný, nemienil som sa vzdať svojho poverenia byť kazateľom aj keď bez štátneho súhlasu. Ved' som konal Božie dielo a svoju povinnosť. Vložil som svoju ochranu do Božích rúk a v kazateľskej práci som pokračoval. No začal som sledovať i ja ich. Ak som videl podozrivého človeka, ktorý sa ma pridržal, odišiel som do druhého vozňa. A keď prešiel tam za mnou, vedel som, že ma sleduje. Po chvíli som prešiel do ďalšieho vozňa a keď prichádzala stanica, na ktorej som mal vystúpiť, prešiel som opäť do ďalšieho a vystúpil na opačnej strane. Samozrejme, že ma nevidel vystúpiť, lebo pozeral na stranu, kde bola stanica a tak sa viezol ďalej.

Domová prehliadka bez povolenia prokurátora a vzatie do väzby

Ako keby to bolo dnes, pamätám si na večer 21. 9. 1954. O 21. hodine prišli k nám do bytu traja statní muži od štátnej bezpečnosti na domovú prehliadku. Nemali žiadne poverenie od prokurátora. Prehrabali všetko, čo sa len v byte dalo. Prekontrolovali celú knižnicu a zobrali, čo sa im zachcelo. Tak som prišiel o veľa vzácných kníh. Hľadali aj písací stroj. Vtedy som nevedel, že berú kazateľom aj písacie stroje. Písací stroj bol dobrou pomôckou na rozpisovanie pomocných materiálov pre život zboru. Biblické úlohy pre sobotnú školu sa nemohli vtedy vydávať a tak sme ich rozpisovali na stroji. Bola to tvrdá práca a bez stroja nemožná. Môj písací stroj vôbec nebol ukrytý, ved' bol na dlážke vedľa knižnice. Pán Ježiš vedel, že ho nutne potrebujem a preto spôsobil, že ho nevideli.

Podobne to bolo aj s niektorými drahými a pre mňa vzácnymi knihami. Vybral som ich z knižnice, dal ich do debničky a zasunul pod posteľ. Keď zobrali čo považovali za dôkaz velezradnej činnosti, ktorá bola už dopredu pripravená a trest za ňu stanovený, povedali mi: „Vy pôjdete s nami na vyše-

trenie a ráno sa vrátite.“ Ale nepovedali ktoré ráno! To ráno prišlo až o jeden rok. Vôbec nebrali v úvahu to, že manželka je v šiestom mesiaci tehotenstva. Vôbec nebrali v úvahu to, že máme dvojročné dieťa, že manželka nemôže ísť do práce. Nezaujímalo ich, z čoho bude žiť s deťmi.

Ešte som sa nahlas pomodlil a rozlúčil som sa s manželkou a spiacim malým synčekom, porúčajúc ich do Božej ochrany. Modlitba, hoci aj krátka, bola vypočutá. Náš Spasiteľ dával manželke sily a statočné srdce spoliehajúce len na Neho. Veriaci človek i v ťažkostiach má vidieť určitý výchovný prostriedok, ktorým náš Pán odstraňuje z nás to, čo sa mu na nás nepáči. Učí nás trpezlivosti a dôvere v Neho. Jedno si môžeme byť celkom istí, že v takýchto okolnostiach nás Spasiteľ nikdy neopustí.

Vyst'ahovanie manželky

Po narodení druhého dieťaťa ubehol určitý čas a súdruhovia si vymysleli, že treba vyst'ahovať manželku s obidvomi malými deťmi na kopanice za Bytčou. Manželka si išla obzrieť miesto, kde ju chcú vyst'ahovať. Bol to starý schátraný domček, už dávno nevhodný na bývanie. Dvere na spodku mali taký otvor, že by ním preliezol aj pes. Hodil by sa skôr na maštal' pre dobytok ako na bývanie.

Z národného výboru prišli viacerí chlapi, že manželku vyst'ahujú. Manželka im povedala, že ona sa nikde nest'ahuje a aby sa ničoho ani len nedotkli. Postavila sa im rovno do cesty. Niektorí sa aj hanbili, červenali, že toľkí prišli na jednu bezbrannú ženu. Manželka im povedala, že ona to ide povedať na Krajský výbor do Žiliny. Tam stretla jedného z tých, čo ma vzali do väzby a povedala mu, že ju chcú vyst'ahovať na samotu, na lazy. Opísala mu stav domčeka, skôr podobajúceho sa maštali ako bytu. Tento človek jej povedal, že na to nemajú právo. „Nikde neodídte, dokiaľ vám nedajú slušný byt“ povedal. V byte na STS zostala až do môjho návratu z väzenia.

Keď som bol uväznený, čakali sme druhé dieťa. Manželka bola statočná a údel prijala ako skúšku vernosti. Keď som bol vo väzení, chodili za ňou príslušníci štátnej bezpečnosti a vyhrážali sa jej rôznymi slovami, až po výrazy ako: „My vás vydusíme ako potkanov.“ Manželka im statočne a nebojácne odpovedala: „Vy nemáte posledné slovo!“ Myslela tým na Pána Ježiša. Vlastička ešte pred časom, ako sa stala táto udalosť, dostala biblické zasľúbenie, ktoré vtedy nechápala, no neskôr jej často pomáhalo: „*A tak teraz nebojte sa. Ja vás budem zaopatrovať potravou i vaše drobné deti. A tešil ich a hovoril k ich srdcu.*“ 1.Mojžišova 50,21. Potom si na tento odkaz spomenula a to jej dodávalo útechu.

Keď som prišiel po roku z väzby, riaditeľ STS sa mi vyhýbal. Nechcel sa so mnou ani len stretnúť. Vedel som však prečo. Jednak preto, že chceli manželku vystáť z bytu a jednak preto, že sa hanbil za kádrový posudok, ktorý na mňa dal. Bol nespravodlivý, klamlivý. I ja by som sa hanbil za takú lož. Viem, že bol donútený to tak napísať. Nehneval som sa za to na neho. Dávno som mu to odpustil. Bolo mi to však ľúto, veď vždy sme spolu vychádzali dobre. Nemali sme medzi sebou žiadne nedorozumenia. On mal možnosť prepustiť ma z práce vtedy, keď som ho o to žiadal pre slabý plat. Vtedy ma vychvaloval, aký som dobrý pracovník. Kde by vraj takého našiel! Bol som vraj „po všetkých stránkach spoľahlivý.“

Dielo služobníka – najsvätejšie povolanie

Možno by si niekto povedal, prečo som neprestal s kazateľskou prácou, keď mi vzali štátny súhlas. Ved' som mal svetské zamestnanie a bol som sledovaný štátnou bezpečnosťou. Ale ja som nemohol a nechcel, lebo poverenie Hospodinovo som nemohol nepočúvnuť. Apoštol Peter toto poverenie opisuje takto: „*Vy ste vyvolený rod, kráľovské kňazstvo, jeho vlastný svätý národ, aby ste zvestovali veľké*

skutky Toho, ktorý nás povolal z temnoty do svojho predivného svetla.“ 1.Petrova 2,9.

Práca služobníka evanjelia je najdôležitejšia a najzodpovednejšia služba. Nesie zodpovednosť za každú dušu pred Pánom Bohom, Pánom života, ak by ju nasmeroval na falošnú, nepravdivú cestu. Bude musieť vydať počet Stvoriteľovi za jej zahynutie. Od svojho služobníka Pán očakáva absolútnu vernosť Božiemu Slovu. Ak služobník kráča cestou vernosti, zažije s Pánom Ježišom i mnoho radostných, požehnaných a šťastných chvíľ. Sú to spoločné chvíle pri študovaní Božieho Slova, pri príprave veriacich na vstup do Pánovej cirkvi skrze zmluvu s Pánom v svätom krste ponorením. Služobník to koná na príkaz svojho Spasiteľa, Pána Ježiša, ktorý povedal: „*A tak id'te, čiňte učeníkmi všetky národy krstiac ich vo meno Otca i Syna i Svätého Ducha učiac ich zachovávať všetko, čokoľvek som vám prikázal. A hľa, ja som s vami po všetky dni až do skonania sveta.*“ Matúš 28,19.20.

K najšťastnejším a najvd'áčnejším dňom môjho života patrí deň, kedy som spolu s inými mládežníkmi mohol pokrstiť i svojich dvoch synov, Jozefa a Samuela 1. augusta 1970 a dcéru Danku o dva roky neskôr 28. júla 1972 v druhej skupine, v šestnástom roku jej života. Chvála za to Spasiteľovi, Pánu Ježišovi Kristovi.

Môj Spasiteľ ma zaväzuje k spolupráci pri záchrane tých, ktorí žijú v duchovnej temnote, aby som ich vyvádzal do Jeho predivného svetla. Je to zvláštne poverenie, ktoré sa nedá ničím nahradiť alebo zaplatiť. Nemohol som sa tomu spreneveriť. Bola by to neodpustiteľná sprenevera proti môjmu milujúcemu Stvoriteľovi a Vykupiteľovi, proti Jeho jedinečnému a spasiteľnému posolstvu. Poverenie zaznamenané apoštolom Petrom zahŕňa všetkých veriacich. Všetci veriaci sa majú stať kňazmi, prostredníkmi v odovzdávaní zvesti o spáse ostatným ľuďom.

Totožné poverenie s apoštolom Petrom dostal aj apoštol Pavol a to priamo od Pána Ježiša: „*A tu na poludnie, na ceste som videl, ó, kráľu, z neba nad jasnosť slnca jasnejšie svetlo, ktoré razom obkľúčilo mňa i tých, ktorí išli so mnou. A keď sme všetci padli na zem, počul som hlas, ktorý mi vravel hebrejským nárečím: Saule, Saule, prečo ma prenasleduješ? Tvrdo ti bude proti ostňu sa vzpečovať. A ja som povedal: Kto si, Pane? A Pán povedal: Ja som Ježiš, ktorého ty prenasleduješ. Ale vstaň a postav sa na svoje nohy, lebo nato som sa ti ukázal, aby som si ťa zvolil za služobníka a za svedka i toho, čo si videl, i toho, pre čo sa ti ešte ukážem vytrhujúc ťa z rúk izraelského ľudu a z moci pohanov, ku ktorým ťa ja teraz posielam, aby si otvoril ich oči, aby sa obrátili od tmy k svetlu a od moci satana k Bohu, aby dostali odpustenie hriechov a podiel medzi posvätenými vierou, vierou vo mňa. A preto, kráľu Agrippa, nebol som neposlušný nebeskému videniu; ale tým v Damašku najprv i Jeruzalemu jako aj celej zemi Judskej i pohanom som zvestoval, aby činili pokánia a obrátili sa k Bohu a činili skutky, hodné pokánia.*“ Skutky apoštolov 26,13-20.

Keďže s týmto poslanstvom prichádza k apoštolovi Pavlovi sám Boží Syn, to nám chce pripomenúť dôležitosť a jedinečnosť poslanstva. Apoštol Pavol bol vzdelávaný u najväčších učencov jeho doby, ale toto vzdelanie nebolo to pravé. Pán každej pravdy ho zastavuje a dáva mu pravé evanjelium, poslanstvo záchrany človeka pre večnosť, ktorú pripravil Spasiteľ, Ježiš Kristus.

Pravdou je, že ho dostáva inými slovami. Ale opäť je to služba zachraňovať hynúcich, ktorí pre nepoznanie Božej spásnej zvesti idú do večnej záhuby. Pán Ježiš prikázal Pavlovi: „*...aby si otvoril ich oči, aby sa obrátili od tmy k svetlu a od moci satana k Bohu, aby dostali odpustenie hriechov a podiel medzi posvätenými vierou, vierou vo mňa.*“ Skutky apoštolov 26,18.

Apoštol Pavol to vysvetľoval kráľovi Agrippovi: „*Preto, kráľu Agrippa, nebol som neposlušný nebeskému videniu.*“

Aj ja, ako Boží služobník som sa nechcel spreneveriť priamemu povereniu Pána Ježiša a preto som z lásky k Spasiteľovi a svojim blíznym konal toto dielo záchrany pre tých, ktorí doposiaľ žili v tme, alebo ako text hovorí: „*moci satana*“, i keď si to neuvedomujú, aby som ich privádzal k Bohu, Spasiteľovi.

S malou obmenou i ja s apoštolom Pavlom prehlasujem: Nebol som neposlušný nebeskému poznaniu (videniu).

Najväčší skutok, ktorý Spasiteľ pre nás vykonal je obetovanie vlastného života pre našu záchranu, pre zaistenie nášho večného života. A preto táto zvesť musí byť zvestovaná každému človeku, aby bol raz bez výhovorky, že o tom nevedel.

Spasiteľovi, Ježišovi Kristovi som vďačný že mi dôveruje a činí ma poslom tejto milosti, aby som im priniesol to „predivné, veľké svetlo“, ktorým je on sám a jeho záchranné dielo spasenia na Gologote. Lebo veď nieto inej cesty pre nás hriešnikov, aby sme mohli získať večný život, len ak prijmem túto obeť. Každá iná cesta k večnému životu nie je pravdivá, a tí, ktorí v živote viery na to spoliehajú, budú veľmi sklamaní pri skorom druhom príchode Pána Ježiša keď sa k nim neprizná a povie im: *Neznám vás!*

S týmto poslanstvom záchrany som chodil k dvom rodinám do malebnej malej obce Podhorie. Spolu sme skúmali Sväté Písmo a učili sa ako plniť vôľu nášho nebeského Otca. Nesmiernu radosť mám z toho, že zvesť o Božej záchrane prijali obe rodiny a stali sa Božími deťmi. Som Bohu za to vďačný. Božiu zvesť o spasení prijali aj ich deti a tak sa pravda o spásení skrze nich rozšírila ďalej.

Okolie Podhoria je krásny kraj a požehnaný aj na zber liečivých rastlín. S jedným bratom z tejto skupinky sme mali spoločný záujem o zber liečivých rastlín. Navzájom sme sa poučovali o ich liečivej sile. On sa časom dopracoval na

ľudového liečiteľa. Roky túto záľubu praktizoval a mnohým pomohol. Po jeho smrti pokračovala v tejto záľube dcéra. I mne niekoľkokrát poslala čaje, ktoré mi pomohli. Keď sa príležitostne stretneme radi pospomíname na okamihy, keď sme sa učili poznávať Božie Slovo. Boli to nezabudnuteľné chvíle, ktoré v spomienkach opäť prežívame. Sú povzbudením v rokoch, v ktorých síl už ubúda. Aj v tom je zjavný prejav Božej lásky, za čo patrí Bohu vďaka.

Pán prekazí nepriateľom plán

V Púchove som stretol jednu pani, ktorá mala záujem o Božie pravdy, ale pochádzala z malej obce vzdialenej od Lazov pod Makytou asi 5–6 km. Vtedy tam nechodil žiadny dopravný prostriedok. Išlo sa tam peši, popri potôčiku. Na jednej strane bola hustá vrbina a na druhej strmá hora. V obci sa končila cesta a za obcou bolo už len zalesnené pohorie.

Bola to evanjelická rodina. Manžel bol prítomný keď sme preberali a skúmali Božie Slovo. Mal aj otázky, ktoré som z Božej milosti zodpovedal. Dohodli sme sa na pravidelnom stretávaní raz do týždňa v stanovený deň. Po nejakom čase však nastala zmena. Mal som určité tušenie, že z manželovej strany nie je úprimný záujem o Božiu pravdu, no nedal to verejne najavo. S jeho manželkou nás nenechal ani chvíľu osamote. Ona mi chcela niečo povedať, ale nemohla, nemala príležitosť. Manžel už nemal otázky tak, ako predtým. Jeho prístup bol poznačený chladom. Cítil som, že niečo nie je v poriadku. Len neskôr som sa dozvedel, že po mojom odchode ju bil.

Po radu bol u pána farára, a ten ako dobrý duchovný radca mu poradil takto: „Nemáte dosť kameňov, aby ste toho bludára vyprevadili kameňmi?“ Poslušné ovečky boli hneď hotové k činu. Ved' rada pána farára nemôže byť zlá. Vedeli, kedy presne prichádzam. Vyhliadli si miesto, najvhodnejšie na tento čin, kde bolo dosť kamenia a hustá vrbina. Na

opačnej strane sa nachádzal strmý svah a les, aby som nemohol vybočiť. Všetko mali dobre premyslené. Lenže nepočítali s mojím Ochrancom a s jeho anjelmi, že tí to môžu prekaziť.

Manželku vtedy nielenže zbil, ale ju ani nepustil z domu, aby to nikomu nemohla povedať. Tak som sa nemohol nič dozvedieť o ich chystanom pláne. Ale Pán Boh to vedel a aj veci zariadil.

Stalo sa to takto. Nič som netušil a cestoval som ako obvykle. Pred stanicou Púchov nás zastavil semafor, museli sme stáť na červenu. Stáli sme tam asi päť minút. Bol som netrpezlivý, lebo spoj mi odchádzal za dve minúty. Počítal som s tým, že výpravca môj jediný spoj na Lúky pod Makytou nevypraví, lebo to bol jediný spoj od ktorého som mal prípoj na autobus na Lazy pod Makytou a odtiaľ peši popri potoku, ako som písal.

Keď sme zastali v Púchove, vyskočil som na opačnú stranu, kde stával vlak, ktorý robil prípoj. Aké bolo ale moje sklamanie, keď som videl vlak ako sa už strácal na vzdialených výhybkách. Nevedel som prečo to výpravca urobil, lebo len teraz mal mať odchod. Hneď som šiel za výpravcom a dosť namrzený, že mi pokazil celý deň. Vyčítal som mu to. Ten len zbledol a zostal celý zarazený, keď zistil, že vlak vypravil naozaj predčasne.

Vtedy som nevedel, že sa to tak malo stať. Tým som sa nedostal na miesto a tí, ktorí sa na mňa chystali s kameňmi, čakali zbytočne. Pán Boh im prekazil tak bezpečne strážený plán.

Po určitej dobe sa tá pani dostala do Púchova, kde už poznala jednu našu adventnú rodinu a vtedy im povedala: „Dobre, že pán kazateľ vtedy neprišiel. Bol by vtedy zle dopadol.“ Oni jej vysvetlili, že som išiel, ale ušiel mi prípoj. Totiž vtedy, keď mi ušiel prípoj a nemal som ani vlak naspäť domov, navštívil som túto našu rodinu a povedal som im čo sa mi stalo.

Manžel tej pani za nejaký čas vážne ochorel a bol odkázaný na svoju manželku. Choroba ho trochu skrotila, preto už nebol na svoju manželku až taký krutý. Bol na ňu odkázaný. Ona sa potom mohla dostať častejšie dolu do Púchova. Pokračovala v štúdiu Božieho Slova a prijala biblickú cestu o spasení. Asi po tridsiatich rokoch som sa s ňou stretol v jednom veľkom zhromaždení. Bola radostná a šťastná. Chválila Pána Ježiša za milosť, ktorej sa jej dostalo. Dostala požehnanú odmenu za utrpenie, ktoré jej spôsoboval najbližší.

Aj ja som bol šťastný a hovoril som jej o veľkej Božej milosti a cestách Božích, ktorým často nerozumieme a nevieme prečo sa to, alebo ono s nami deje. Zväčša to býva k Božej sláve a k nášmu dobru nie len pre túto dobu ale i pre večnosť. Mohli sme i z našej spoločnej skúsenosti vidieť, ako nás Pán predivne vedie a mali by sme Spasiteľa preto neprestajne chváliť, lebo On je hoden našej chvály a vďačnosti teraz, v tejto časnosti, ale i raz vo večnosti a vo večnej blaženosti na veky vekov.

Návšteva Ostravy

Raz k nám prišla na návštevu mládež z Ostravy. Boli sme na spoločnom výlete na Súľovských skalách. Len tak medzi rečou som ostravskej mládeži spomenul, že som do novootvorenej miestnosti na zhromažďovanie nemohol dostať kúpiť stoličky. „My máme na povale dosť stoličiek, lebo teraz sme menili nové. Chod' za bratom Krynským, on ti s tým pomôže,“ znela odpoveď ostravskej mládeže. A tak som sa s nimi vybral do Ostravy. Ráno som prišiel na združenie, ale brat Krynský tam nebol. Niektorí zo spolužiakov, ktorí boli vtedy zamestnaní na Moravskosliezskom združení mi povedali, aby som zatiaľ išiel navštíviť ďalších svojich spolužiakov, lebo sa vráti až o 12 hodine. To bola pre mňa výzva a ja som sa hneď rozhodol, že idem navštíviť svoju bývalú spolužiačku Vlastičku, ktorú mi Pán ukázal. Keď som

prišiel k nim do bytu, doma bol len otec. Vysvetlil mi, kde ju nájdem. Keď som zaklopal na dvere, kde sa mala podľa určenia nachádzať, prišla mi otvoriť jej sestra, u ktorej spolu šili. Ako som prehovoril, poznala ma hneď po hlase a trhla sebou. Nemohla vidieť, lebo k dverám bola obrátená chrbtom. Vtedy sa splnila jej druhá modlitba, ktorú sa modlila k Pánovi, aby som ju osobne prišiel navštíviť. Mala druhýkrát potvrdené od Pána, že ja som ten pravý. Hovorili sme spolu o našej biblickej práci, ako sa komu darí. Spomenula, že do budúcej soboty bude preložená do Českého Těšína. Prosil som ju, aby mi dala svoju novú adresu, no nedočkal som sa. To malo však svoj význam, o ktorom som vtedy ešte nevedel. Potom som sa vrátil na združenie, brat Krynský mi poskytol 40 skladacích stoličiek, naložil som ich na vlak a odviezol do Žiliny.

Úžasná sila modlitby

Ak sa veriaci človek modlí vo viere, úprimne, vrúcne k svojmu Bohu, Pán Boh koná. Zdá sa to byť neuveriteľné, ale je to skutočnosť. Nezabráni tomu ani vzdialenosť, ani iná prekážka a Pán Boh vplýva na druhú stranu, ktorej sa to týka, aby aj ona to prijala a podriadila sa. Možno že niekomu sa to môže zdať neuveriteľné, ale taká je moja skúsenosť.

Keď som zažil hore uvádzanú skúsenosť s hľadaním mojej budúcej manželky, vtedy som ešte nič nevedel o jej modlitbách a o podmienkach, ktoré kládla Bohu vzhľadom na mňa. Vtedy sa so mnou dialo niečo, čomu som nerozumel.

Manželkina skúsenosť

Manželka sa pôvodne nechcela vôbec vydávať, ale keď jej zomrela mamička, bolo jej akosi samotnej smutno. Začala sa modliť, aby ten, ktorý má byť jej manžel, jej napísal list. List dostala len odo mňa, a to služobný. Povedala si, čo keď je to len náhoda, i keď v náhody neverila. A tak predložila Pánovi

druhú prosbu. Ak je to on, ktorý mi napísal list, nech ma osobne navštívi. Keď sa návšteva uskutočnila, to bolo vtedy, keď som bol pre tie stoličky a navštívil som ju u jej sestry. Vtedy mala potvrdené druhýkrát, že som to ja. Nechcela tomu všetkému však uveriť, a tak prosila Pána o tretí dôkaz. Keď bola preložená do Českého Těšína, úmyselne mi ne napísala adresu. Povedala si: „Teraz, keď nemá moju adresu, nech mi napíše do konca týždňa.“ A tak skúšala Pána Boha, s požiadavkou, že ak nedostane môj dopis, tak nie som ten pravý. Nepočítala s tým, že u Pána nie je nič nemožné a vyrieši to aj tak. Celý týždeň sme sa obaja úprimne modlili, nevediac jeden o druhom. Keďže ten nepokoj bol na mne vidieť, sestra Klimáková, u ktorej som sa stravoval poznala na mne, že sa so mnou niečo deje. Pýtala sa ma: „Brat Ondrušek, môžem Ti niečo povedať? Nenahneváš sa? Neuraziš sa? Ktorá z tých, ktorá tu bola v sobotu Ti ukradla srdce?“ Zasmial som sa a hovorím: „Žiadna, ale nie si ďaleko od pravdy. O tom sa čoskoro presvedčíš“. Tušila, že to malo súvis s ostravskou mládežou, a tak som jej povedal, že nie je ďaleko od pravdy. Odvtedy každý deň, keď som sa modlil, som počul hlas, aby som Vlastičke napísal list. Ten hlas bol taký silný a naliehavý, že som sa nemohol na nič sústrediť a nič poriadne urobiť. Keď som si chcel robiť kázeň, nevedel som sa sústrediť ani na jednu myšlienku. Keď som si začal niečo čítať, nepamätal som si, čo som čítal. Stále som mal nutkanie, aby som napísal list. To bol týždeň, v ktorom mala odo mňa dostať list, ktorý mal rozhodnúť o tom, či som tým pravým. Mal spečatiť našu spoločnú cestu životom. Nemal som však adresu. Ako to mám urobiť? Dostal som nápad. Napíšem jej na naše Moravskosliezske združenie, a oni jej ho odovzdajú. Keď som vo štvrtok ráno list odoslal, akoby som sa znovu narodil. Bol som konečne pokojný a veselý ako predtým. Vlastička v piatok prišla na združenie, aby odovzdala pracovný výkaz. Brat predseda jej podáva list so slovami, že koho má v Žiline, či nejakú rodinu, lebo tu má list. Keď

pozrela na list, hneď vedela, že je to odo mňa. To bola tretia odpoveď na jej modlitby. V liste som jej napísal, že ak s tým súhlasí, aby sme sa vzali, nech sa za to modlí. Vtedy som ešte nevedel, že Pánov súhlas už mala potvrdený trikrát. Ak teda súhlasí, nech mi napíše a ja prídem v stredu za ňou. Ako odpoveď som dostal súhlas na pohľadnici. Hneď potom som cestoval do Ostravy. Našiel som ju opäť u sestry. Išli sme sa prejsť. Prišli sme ku rybníku, kde sme nakŕmili rybičky a cestou sme sa rozprávali. Zrazu mi Vlastička položila otázku, prečo si ju chcem zobrať. Tu som jej vyrozprával celú svoju skúsenosť s Pánom, ako mi bola ukázaná a ako mi hlas povedal, že to bude moja manželka. Potom mi zase ona rozpovedala svoju skúsenosť, ako ju trikrát Pán Boh vypočul. Vtedy sme sa dohodli, že o tri mesiace bude svadba.

Založenie rodiny

Manželstvo sme uzavreli 18. 9. 1950. V roku 1951 nás Pán Boh požehnal naším prvorodeným synčekom. Narodil sa 18. 10. 1951. Presne rok a mesiac po našej svadbe. V tej dobe som kvôli zákazu cirkvi musel opustiť Božie dielo a nastúpiť do výroby. Celkove sme od Pána obdržali päť detí. Žiaľ, že posledné dve, Pavel a Peter žili len niekoľko dní pre nezodpovednosť zdravotnej sestry, ktorá konala službu. Všetky deti, ktoré boli v inkubátoroch sa udusili. Spolu ich bolo osem. Všetko to boli zdravé deti. Došiel im kyslík.

Modlitby za očakávané dieťa

Keď sa malo narodiť naše druhé dieťa, napísal som manželke z väznice list, aby sa modlila, aby to bol chlapec. Aj ja som sa tak modlil s tým, že jeho meno bude Samuel. Prial som si, aby nebol len menovec, ale naozaj tak vyprosený od Pána ako Annin Samuel, s takým charakterom ako Pánov služobník.

Pána som úprimne prosil na modlitbe, aby Samuel keď vyrastie nastúpil na moje miesto ako vysvätený kazateľ, keď ja pôjdem do dôchodku. Pán naše modlitby vypočul a do písmenka splnil. Presne o 25 rokov, keď som ja odchádzal do dôchodku, bol Samuel vysvätený za kazateľa. Taký dobrý je Náš Boh. Nech mu za to náleží vďaka a chvála. „*Dobroreč moja duša Hospodinovi, a nezabudni žiadneho zo všetkých dobrodení,...ktorý vyslobodzuje tvoj život zo zahynutia, ktorý ťa korunuje milosťou a zľutovaním.*“ Žalm 103,2.4.

Zaujímavé bolo sledovať Samuela od malička. Veľmi rád chodil so mnou, keď som išiel slúžiť do ďalších zborov. Požehnanie modlitieb ho sprevádzalo od malička. Keď vyrástol, spolu so sestrou Dankou sa zapísali na diaľkové štúdium biblických právd na seminári. Dokonca si spravil tri semináre biblických právd. Kým Samuel a Danko študovali, najstarší syn Jozef prežíval ťažké životné skúšky. Na vojne ho na rok zatvorili, a tak spolu s väzením strávil na vojne tri ťažké roky. Bola to preňho ťažká skúška a Pán Boh ho chcel vychovávať. Vždy dokázal byť Pánovi verný. Dnes pracuje vo svojej pekárni a Pán mu žehná. Vernosť Pánovi mu ukázala, akú hodnotu má dôvera v Neho.

Vydávanie svedectva vo väzení

V súvislosti s mojím uväznením mi prišiel na pamäť výrok brata Bira: „Kriminál je najvyššia škola.“ V niečom mal pravdu. Ja som sa s pomocou Božou zo všetkých síl snažil svojim spoluväzňom ukázať na Božiu cestu spásy, pri čom som zažil nejednu peknú skúsenosť.

V cele č. 1 bol väzeň, ktorý ma privítal otázkou, za čo sedím. Odpovedal som mu, že za nič. Čím si v civile? Odpovedal som, že som kazateľom evanjelia. „Tak to už viem aký hriech si spáchal“ zareagoval. Volal sa Fero a mal už za sebou 10 rokov väzenia. Bojoval v povstaní a keď sa vracal domov, chytili ho Nemci. Pretože bol nemeckej národ-

nosti, pozvali ho robiť tlmočníka. Po vojne ho chytili a uväznili. Keďže už mal nejaké skúsenosti s vypočúvaním, začal mi radiť, čo mám hovoriť. Musím vraj odpovedať asi takto: „Ja si nič nepamätám, nebol som tam, neviem o tom,“ a podobne. Spriatelili sme sa a ja som ho veľmi jemne zoznamoval s Božím Slovom. Fero bol katolík. Za nejaký čas pribudol do našej cely tretí väzeň. Mal tri doktoráty: z teológie, filozofie a medicíny. Bol vychovávaný v Ríme ako budúci misionár pre Rusko, keď tam padne bolševizmus. Fero sa s týmto doktorom rozprával o tom, čo som mu ja hovoril. Vtedy mu doktor povedal, aby sa ma ešte raz opýtal ako je to s tou sobotou. Keď som sa vrátil z vyšetovania, Fero sa ma začal vypytovať, ako je to s tou sobotou. Dovtípil som sa, že o tom spolu hovorili. Keď som opäť vysvetľoval o sobote a jej zachovávaní ohlásil sa doktor teológie: „Na tom nezáleží, aký deň svätíme, len aby sme jeden svätili.“ „To nesúhlasí so Svätým Písmom,“ odpovedal som. Boží zákon jasne hovorí: „*Pamätaj na deň soboty!*“ To čo ty hovoríš, Sväté Písmo nikde nepodporuje a my si nemôžeme určovať, ktorý deň budeme svätiť. Ak nesvätíme sobotu, Pán Boh neprijme žiadny iný náhradný deň za svätý aby sme ho mohli svätiť ako Bohu ľúby. Viac už nechcel o náboženstve diskutovať. Povedal len toľko: „Ty ma chceš učiť? Ja mám za sebou dvanásť rokov vysokých škôl.“ Ja som mu povedal, že nezáleží, koľko vysokých škôl absolvujeme, ale či hovoríme Božiu pravdu. Keď to, čo hovoríme nezodpovedá Božiemu výroku: „*Takto hovorí Hospodin,*“ všetko je bezcenné. Tým skončila raz a navždy naša náboženská diskusia. Pretože vedel veľmi dobre nemecky a rusky, ja som ho žiadal, aby ma učil nemecky a Fero aby ho učil zase rusky. Po mesiaci nás však rozhádzali a viac sme sa nestretli.

V cele č. 2 som sa dostal k jednému sedliakovi. Bol to veľmi zvláštny človek. Snažil som sa mu rozprávať o Pánovi Ježišovi, ale on na to vôbec nereagoval. Tak som sa snažil vypytovať na jeho rodinu, ale ani tam som nepochodil.

Nedozvedel som sa ani či mal manželku, alebo deti. Jediné, o čom dokázal hovoriť, bola debata o maštali, krave a práca okolo toho.

Prvý týždeň s ním prešiel ako-tak. V piatok nás zvyčajne zvykli holiť. Teraz však prišli až v sobotu ráno. Keď službukonajúci strážny (hovorili sme im bachar) otvoril okienko na cele, stál som pri dverách. Podával mi náčinie na holenie a ja som ho odmietol s poznámkou, že dnes sa neholím. Keď ste neprišli včera, v piatok, ja mám dnes sviatok. Hovorí mi, že to ide povedať náčelníkovi. Hovorím: „Môžete, on o tom vie, že ja v sobotu nerobím.“ A on odišiel. Keď prišiel od náčelníka, nič mi nepovedal, ale podával holiace veci spoluväzňovi. Ten mu tiež povedal, že sa dnes neholí. Buchol okienkom a išiel sa znovu sťažovať náčelníkovi.

O niekoľko hodín prišiel opäť bachar a hovorí: „Číslo to a to, zoberte si so sebou deku a šálku, svoje osobné veci a pod'te so mnou.“ Zobral môjho spoluväzňa preč, a ja som ako trest dostal samotku za to, „že som obrátil jedného na vieru.“

Za nejaký čas ma zase volali na výsluch. Vtedy mi vyšetrojúci referent okrem iného pripomenul aj to, ako ma raz sledovali na ceste do Českého Těšína, ale tam som sa im stratil. Vtedy ma nenapadlo, že by ma sledovali až tak ďaleko. Cestoval som do Českého Těšína za svojim spolužiakom. On tam býval oproti železničnej stanici. Aby som si skrátil cestu, tak som vystúpil na opačnej strane a neišiel som cez železničnú stanicu a dookola cez železničný podjazd. Vtedy som sa im stratil a ich to veľmi škrelo, že nezistili ku komu som išiel. So spolužiakom som si chcel predebatovať niečo o zdravotnej reforme. To bolo všetko.

Keď mi počas výsluchu vyčítali, že som opäť jedného človeka obrátil na svoju vieru, tak som sa tomu od srdca zasmiel. „Čo sa smejete?“ opýtal sa vyšetrojúci. „Prosím vás, ak to nie je tajomstvo, môžete mi povedať, za čo bol ten človek zatvorený?“ opýtal som sa ja. „Za politickú činnosť!“

znela odpoveď. „Prosím vás, akú už len politickú činnosť on mohol vyvíjať! Tomu ja neverím. Viete prečo? Počas celého týždňa, čo som sa s ním snažil komunikovať, nič som sa od neho nedozvedel, ani len o rodine a deťoch. Jediné, o čom dokázal hovoriť, bolo o krave, hnoji a robote na poli.“

Potom mi referent porozprával, že predtým než prišiel socializmus, bol na lazoch niekde pri Čadci, kde býval, richtárom. Keď prišiel socializmus, bol zvolený richtár z robotníckej triedy. Pred voľbami robil kampaň, aby volili jeho a nevolili toho žobraka. „Prosím vás, a ako to robil?“ opýtal som sa. „Napísal na lístočky: „Nevol'te toho žobraka, ale volte mňa!“ a roznášal to po lazoch. „To teda zodpovedá jeho schopnostiam“ zareagoval som. „Ale zato mne ste nemuseli dať samotku, ktorá trvala celý mesiac.“ Tak som sa dozvedel, za čo som vlastne dostal samotku.

Po mesiaci mi dali nového spoluväzňa. Bol to úprimne veriaci katolík, otec ôsmich detí a každý deň sa modlil dve hodiny, kedy nechcel byť vyrušovaný. Keď som mu povedal, že som kazateľ adventistov siedmeho dňa, nepohrdal mnou, naopak, stali sme sa dobrými priateľmi. Jedného dňa bolo počuť slabé klopanie na stenu, akoby niekto vysielal morzeovku. Mój spolubývajúci sa započúval a keď klopanie skončilo, začal vysielat' on. Potom mi povedal, že sa dohovára so svojim predchádzajúcim spoluväzňom, ktorý je tiež na cele s kazateľom CASD, bratom Lichým. Ja som mu hneď povedal, že to je môj bývalý predstaviteľ, a tak som zistil, že je vo vedľajšej cele. Bol som veľmi potešený zvlášť tým, keď sme sa v ranných hodinách cez otvorené okno mohli s bratom Lichým rozprávať.

Predseda cirkvi baptistov

Asi po mesiaci nás znovu vymenili. Do mojej cely prišiel predseda cirkvi baptistov. Vo väzení bol už dva a pol roka. Nervy mal silne zničené. Prišiel z jáchymovských baní a mal

byť podmienene prepustený. Raz keď sme išli spolu na prechádzku, nervy mu vypovedali a on sa bezvládne zrútil na zem. Museli ho odniesť na celu, pretože mal problémy s nohami. A bolo po našej vychádzke.

Raz večer prišiel s návrhom. Teraz máme modlitebný týždeň, mohli by sme si ho spraviť aj my. Jeden deň budeš kázať ty mne a potom sa budeme modliť, a druhý deň budem kázať ja tebe a potom sa budeme zase spolu modliť. Zo začiatku sa zdalo, že celý týždeň prebehne v pokoji. Na konci týždňa, v piatok mi povedal, že by chcel vedieť, kto je tá šelma v Zjavení Jána 13. kapitole a čo je znamením šelmy. „Poviem ti to, ale sa nesmieš hnevať.“ Sľúbil, že nebude, ale ja som zabudol na jeho slabé nervy, ktoré nemohli zniesť tak silné pravdy.

Začal som mu vysvetľovať. V závere dejín, ktorý skoro nastane, sa národy rozdelia do dvoch skupín. Jedna obdrží Božiu pečať a tá druhá, pečať šelmy. Znamenie Božie dostanú svätitelia soboty – podľa Ezechiela 20,12.20: „*Dal som im aj svoje soboty, aby boli znamením medzi mnou a medzi nimi, aby vedeli, že ja som Hospodin, ktorý ich posväcujem. A svätite moje soboty, a budú znamením medzi mnou a medzi vami, aby ste vedeli, že ja som Hospodin, váš Bôh.*“ Šelma má svoj deň, ktorý ustanovila, a kto ho prijíma a svätí, dostáva jej znamenie. V tom začal kričať: „Tak ty nás dávaš na jednu úroveň s katolíkmami?“ „Ja vás nedávam, ale vy ste si to sami vyvolili.“ Začal som ho tíšiť ale bolo to márne. Už som típol, že prídu bachari a bude opäť zle. Po čase sa upokojil a bolo zase všetko v poriadku.

Už som spomenul, že mal byť podmienene prepustený z väzenia, kde schudol až 20 kg. Dovolili mu preto návštevy, ktoré mu nosili veľa jedla. Vždy mu priniesli toho jedla toľko, že sa ušlo i mne. Počnúc od ovocia, cez koláče, čokoládu, slaninu, cukrovinky atď. Proste bola to hotová zásobáreň, ktorú nestihol sám skonzumovať. Čo som mohol jesť, to som si zobral. Dokonca za tie dva mesiace, čo sme ešte boli spolu

som pribral. Priateľstvo sa opäť obnovilo a nakoniec sme sa rozchádzali ako dobrí priatelia a po príchode domov sme sa ešte niekoľkokrát stretli. Žiaľ, že dost' skoro zomrel.

Perlička zo súdneho pojednávania

Na súde sme mali svojich obhajcov. Ja som si obhajcu nežiadal, lebo som si povedal: ako ma môže obhajovať človek, ktorý nepozná moje zásady a je platený štátom. Aj keď som ho nechcel, musel som ho prijať a súd samozrejme aj tak dopadol. Namiesto toho, aby ma obhajoval, bol proti mne. Jednalo sa o užívanie nečistých pokrmov, ktoré Pán Boh ako pokrmy zakázal používať.

Môj obhajca hovoril: „Pozrite sa obžalovaný, ošípané boli zakázané len na púšti keď išli Izraelci z Egypta, lebo tam sa mäso rýchlo kazilo.“ Na to som odpovedal: „Na púšti neboli ani ošípané, ani iné nečisté zvieratá ako zajace, alebo trebárs nečisté ryby. Pán Boh vydal dva zákony, desatoro – mravný zákon (2.Mojžišova 20,1-17) a zákon zdravotný (3.Mojžišova 11,1-19) a kto dobrovoľne prestupoval prvý, alebo druhý, dôsledkom bolo Božie zavrhnutie. Skrze proroka Izaiáša Pán Boh hovorí o tých, čo prestupujú tento zdravotný zákon, že zahynú. Izaiáš 66,17: „*Tí, ktorí sa posväcujú a očisťujú pre záhrady, jeden po druhom v prostriedku, ktorí jedia svinské mäso a ohavnú vec a myši, spolu zahynú, hovorí Hospodin.*“

V tom môj obhajca očervenel a zmĺkol. Zostalo trápne ticho. Zrejme asi na neho spoliehali a nepredpokladali, že veci sa skončia takto.

Po krátkej chvíli ticho prerušil štátny prokurátor nadávkou, ktorá patrila mne. Začal mi nadávať do somárov. Neviem čo tým sledoval, ale ja som sa na jeho nadávku zo srdca zasmial. Môj smiech bol taký nákazlivý, že sa rozosmial celý súdny senát aj ľudia v miestnosti.

Po chvíli smiechu prokurátor pokračoval: „Slávny senát, vidíte to? Tak ako vás vysmieva, vysmieval i vyšetrojúce orgány a preto žiadam pre neho najvyšší trest.“

Jediný raz, keď som sa zasmial pri vyšetrovaní bolo vtedy, keď mi vyšetrojúci referent povedal, že som obrátil spoluväzňa na svoju vieru. Jednalo sa o toho sedliaka – richtára, ktorého som už spomínal. Vtedy to vyšetrojúci referent nebral ako urážku.

Mne sa neustále vyhrážali, že sa už domov nevrátim, lebo som zradca robotníckej triedy a **spáchal som velezradu podľa paragrafu 78, ale to nezodpovedalo skutkovej podstate**. V spojení s rozsudkom Najvyššieho súdu v Prahe, sp. zn. 1 TO 27/55, „ktorým ste boli uznaný za vinného zo spáchania trestného činu združovania podľa § 80 ods. 1 zákona č. 86/50 Zb., za čo Vám bol uložený trest odňatia slobody v trvaní 3 rokov a strata čestných občianskych práv na 5 rokov.“ **Pozdejšie pri rehabilitácii som bol „zo zákona v celom rozsahu“ oslobodený, o čom súd vydal aj príslušné rozhodnutie.**

Moja velezradná činnosť podľa vyšetrovateľa štátnej bezpečnosti bola klasifikovaná takto:

1. Keď som zvestoval, že Pán Ježiš skoro príde, nebude nikto budovať socializmus, lebo On to všetko zničí.

2. Alebo vraj ľudia nebudú stavať domy, keď v nich nebudú bývať. Tým som vraj búral výstavbu. Ešte sa pamätám, ako som príslušníkovi ŠTB povedal: „Dajte mi pozemok, peniaze, pustite ma domov a hneď sa dám do výstavby rodinného domu. Nebudem ľutovať, keby po dostavaní prišiel Pán Ježiš a zbúral ho.“

3. Mojimi vyjadreniami, že nemajú jesť bravčové mäso, ktoré Pán Boh zakázal jesť pod stratou večného života, čo som už skôr spomínal (3.Mojžišova 11.kapitola a Izaiáš 66,17), búral som výstavbu poľnohospodárstva, lebo ľudia nebudú chovať ošípané.

To mala byť moja velezrada. Vtedy som im povedal: „Niekedy som sa v škole učil, že velezrada je, keď niekto ukradne vojenské plány a zanesie ich nepriateľovi, a nie keď niekto neje bravčové mäso alebo nechová ošípané.

Sťahovanie do Bánova

Z Predmiera sme sa sťahovali do môjho rodičovského domu, do Bánova. V tej dobe bol dom prázdny. Horšie to bolo s prácou, pretože ma nikde nechceli zamestnať. Akonáhle prišlo na otázku kde som dovtedy pracoval a vyšiel som s pravdou von, že som bol vo väzení, už pre mňa prácu nemali. Nepýtali sa prečo som bol zatvorený, ani ich to nezaujímalo. Väzňa sa vtedy báli zamestnať.

V obci, ktorá vtedy počítala okolo 5 000 obyvateľov som bol jediný, ktorý nebol zamestnaný. To mi oznámili aj na Národnom výbore. Dokonca mi povedali, že im robím hanbu. Odpovedal som: „Zamestnajte ma a bude všetko v poriadku. Nebudem čiernou ovcou.“ Taká bola totiž mienka o mne. Nakoniec mi dali prácu na hospodárskom družstve, na JRD za 400 Kčs mesačne. Naturálne som nedostával.

Veľkou pomocou nám boli dve veľké záhrady. Tam sme mali dostatok ovocia, od skorých čerešní až po broskyne a hrozno. Tiež sme si dopestovali zeleninu a kukuricu. Pán nám všetkého požeňoval a nemuseli sme hladovať.

Sťahovanie do Prešova

Po určitom čase ma cirkev opäť mohla zamestnať ako kazateľa s pôsobnosťou v Prešove a Michalovciach. V Prešove na konci mesta som kúpil pozemok a postavil na ňom fínsky montovaný domček, ktorý zaplatila cirkev. Volali sme ho chatka. Na pomoc mi vtedy prišiel brat Michal Hreňo. Za niekoľko týždňov chatka stála. Tu sme bývali jedenásť rokov.

V biblickej práci som sa však dlho nezohrial. Pre tieto zbory som pracoval tri roky. Potom prišli problémy s nechodením našich detí v sobotu do školy. Cirkevný referent mi odobral súhlas ku kazateľskej činnosti. Opäť som sa ocitol vo výrobe. Najprv som robil sedem rokov údržbára strojov a neskôr technického kontrolóra tlakových nádob po celom Východoslovenskom kraji. Tieto roky som nazval „sedem neúrodných rokov“. Prečo? Pre veľkú zaneprázdnenosť boli zväčša bez biblickej práce. Vtedy boli všetky soboty pracovné, a to znamenalo každú sobotu nadrobiť v priebehu týždňa. Prakticky to znamenalo dva dni v týždni robiť o štyri hodiny navyše.

Pán Boh dal ľuďom svoje zákony na zachovávanie a prejavu poslušnosti jeho vôle. Samozrejme, boli sme ochotní poslúchať zákony našej vlasti, pokiaľ by neboli v rozpore s Božími požiadavkami. Náš Stvoriteľ v 2.Mojžišovej 20,8-11 jasne hovorí, aké má byť naše stanovisko: „*Pamätaj na deň soboty, aby si ho svätzil. Šesť dní budeš pracovať a robiť akékoľvek svoje dielo. Ale siedmy deň je sobota Hospodina, tvojho Boha. Nebudeš robiť nijakého diela ani ty ani tvoj syn ani tvoja dcéra, tvoj sluha ani tvoja dievka ani tvoje hovädo ani tvoj pohostín, ktorý je v tvojich bránach. Lebo šesť dní činil Hospodin nebesia a zem, more a všetko, čo je v nich, a odpočinul siedmeho dňa. Preto požehnal Hospodin deň soboty a posvätil ho.*“

Na prvom mieste musíme teda poslúchať Pána Boha, nech by sa dialo čokoľvek. Tým sme nepochodili u štátnej správy a okrem súhlasu, ktorý mi bol odobratý, začali naše deti šikanovať, pretože nechodili v sobotu do školy. Dávali im zlé známky a zhoršené známky zo správania. Keď opúšťali základné školy, dostali kvôli tomu zlé posudky, ale vďaka Bohu dostali sa aj tak do učilišťa a po vyučení si večerne robili odborné školy. Božia ochrana a pomoc ich sprevádzala pre vernosť svojmu Pánovi. Aj v budúcnosti vás milé moje deti prosím, aby ste sa nerozhodli inak a spomenuli si na

slová z Matúša 6,31-33: „*Nestarajte sa tedy a nehovorte: Čo budeme jesť? alebo: Čo budeme piť? alebo: Čím sa zaodějeme? Lebo to všetko hľadajú pohania, a ved' váš nebeský Otec vie, že to všetko potrebujete. Ale hľadajte najprv kráľovstvo Božie a jeho spravodlivosť, a to všetko vám bude pridané.*“

To čo nám všetko robili bolo ešte málo proti tomu, keď sa začali vyhrážať, že nám zoberú deti. Manželka bola predvolaná na inšpektorát školstva, aby odpovedala, že prečo neposiela deti do školy. Vedúci sa jej vyhrážal paragrafom, ktorý hovoril, že keď deti chodia poza školu, môžu byť odňaté rodičom. Manželka nebojácne odpovedala, že paragraf sa na naše deti nevzťahuje, lebo deti s vedomím rodičov navštevujú spoločné bohoslužby, aby mohli svätiť sobotu podľa Božieho zákona. Okrem neustáleho vyhrážania niektorým členom dávali aj finančné tresty, ktoré boli obvykle nad ich možnosti. Bolo to veľmi neľudské správanie.

Sťahovanie na Liptov

Keď som bol služobne priradený na horné Považie, dostal som veľký obvod – od Hornej Štubne až po Važec. Tam som si zaumienil, že ponavštevujem protestantských duchovných od evanjelických a. v. cez kazateľov baptistov po kresťanské zbory. Prinášal som im náš časopis Znamenie doby. Pri rozhovoroch s nimi som získal zaujímavé poznatky. Niektoré boli povzbudivé, niektoré až prekvapivo studené.

U jedného pána farára evanjelickej cirkvi a. v. som sa zdržal až do neskorých večerných hodín a nakoniec som tam aj musel nocovať. Nechceli ma pustiť v noci domov. Jeho manželka mala v blízkom príbuzenstve niekoho, kto bol členom našej cirkvi a tak pri diskusiách o rôznych otázkach náboženskej a biblickej tematiky stála na mojej strane. Hovorili sme o sobote, vianočných stromčekoch, obrazoch a podobne.

Na inom mieste, kde boli prítomní dvaja farári evanjelickej cirkvi a. v. sa jeden z nich sťažoval, hovoriac: „Vychovali sme dobrých hercov, ale nie kresťanov,“ keď bola reč o divadle. S týmito dvomi som sa stretával častejšie. Jeden z nich ma volal „slniečko“, lebo kedykoľvek som sa s nim stretol v meste, vždy som sa usmieval. Radi sme sa spolu stretávali a spolu hovorili.

Ďalším dvom pánom farárom som premietal na fare jedného z nich prítomnú pravdu spracovanú do diapozitívov z Daniela 2. kapitoly. Títo dvaja dostali návštevu svojho spolužiaka, ktorý pôsobil v Česku. Raz sme sa všetci traja stretli na lúke Troch studničiek pod Chopkom a spolu sme študovali Zjavenie Jána 13. kapitoly.

Navštevoval som aj dvoch pánov seniorov tejto cirkvi. Keď som jednému z nich raz priniesol časopis Znamenie doby, prežil som peknú skúsenosť. Pán senior bol odo mňa o niekoľko rokov starší a mal dobré srdce. Pri reči prišlo i na moju rodinu. Oni nemali deti. Vtedy som pocítil silné nutkanie od Svätého Ducha, aby som mu porozprával o našom spoznaní sa s manželkou. Celý čas sústredene a s veľkým záujmom počúval. Nakoniec, keď som skončil, povedal: „Brat môj, to som nevedel, že náš Pán sa priznáva k svojim deťom takým viditeľným spôsobom.“ Bola to skúsenosť, ktorú som už opísal.

Od tejto chvíle sme sa stali veľkými priateľmi. Nehanbil sa za mňa, vždy sa ku mne priznával a vždy sa pred mnou hlboko uklonil, až mi to bolo nepríjemné. Pri stretnutí som sa ho snažil pozdraviť prvý, ale málokedy sa mi to podarilo. Aj v plnom autobuse, alebo vo svojej farnosti sa ku mne nahlas priznával a menoval ma bratom aj keď ma ľudia poznali ako kazateľa cirkvi adventistov.

Žiaľ, že skoro zomrel a tak som mal o jedného dobrého a láskavého priateľa menej. Jeho manželka mi poslala oznámenie o pohrebe a tak som ho išiel odprevadiť na dočasný odpočinok.

Prvá skúsenosť s letničným hnutím

Prvá skúsenosť je z Liptovskej Lužnej. Jedného dňa mi zavonil telefón. Bol to kazateľ letničného hnutia s prosbou, či by som mu neprišiel pochovať svokra. Vtedy som sa s ním už poznal. Povedal mi, že on ho nemôže pochovať, lebo nemá štátny súhlas a určitými osobami mu to bolo prísne zakázané. Súhlasil som s pohrebom a hneď sme sa dohodli, kedy bude a kde. Bolo to v Liptovskej Lužnej. Na dvore pred ich domom som kázal na slovo Písma z 1. Mojžišovej 1,26-28 a 2,8. Hovoril som o tom, že tak ako bola šťastná prvá dvojica na zemi, tak mohli byť šťastní všetci ľudia, keby poslúchali Pána Boha. Prví ľudia pod podmienkou poslušnosti mohli žiť večne. V dôsledku neposlušnosti nastal obrat v ich šťastnom živote a oni sa už necítili v prítomnosti Stvoriteľa šťastne a báli sa. Začali sa skrývať. Odvtedy je človek stále na úteku pred Pánom Bohom. Kain dokonca od Pána Boha uteká. Poukázal som na to, že pred Bohom útek nie je možný. Texty: Jób 34,22, Jeremiáš 23,24, Žalm 139,7-12. Na záver som upriamil ich pozornosť na toho, u koho môžeme nájsť z takejto situácie východisko. Je ním náš Spasiteľ Ježiš Kristus. Navráťme sa k Nemu a poslúchajme Jeho prikázania. Nakoniec som všetkých vyzval, aby sa zamysleli nad tým, či práve aj oni nie sú na úteku pred Bohom, alebo sa pripravujú na jeho privítanie. Boli veľmi nadšení. Po pohrebe sme sa vrátili do domu smútku, kde mali aj modlitebňu a tam ma ešte požiadali, aby som im kázal v ich modlitebni. Prebral som s nimi 2. kapitolu z proroka Daniela, kde som opäť zdôraznil myšlienku druhého príchodu nášho Spasiteľa.

Druhá skúsenosť z Liptovského Svätého Kríža

V Liptovskom Svätom Kríži som navštevoval skupinku ľudí, s ktorými som preberal Božiu pravdu. Boli to ľudia z rôznych cirkví: evanjelickej, katolíckej a letničnej. Raz keď

sme sa opäť stretli k preberaniu (bol so mnou aj syn Samuel a brat Kotva), prišiel do našej skupinky kazateľ letničného hnutia z Juhoslávie. Kazateľ využil možnosť hovoriť na to, aby zaútočil na Božie prikázania. Povedal, že Desatoro bolo zrušené smrťou Pána Ježiša. Plietol si desatoro Božích prikázaní s ceremoniálnym zákonom. Po jeho preslove som sa snažil uviesť slová na pravé miesto a vysvetlil som ľuďom, že Desatoro a ceremoniálny zákon nemajú nič spoločné. Desatoro je mravný zákon a ceremoniálny zákon je obetný zákon. Potom sme si všetci kľakli a začali sa modliť. Pri mne kľáčiaci letničný priateľ začal pri modlení zvyšovať hlas, až to prešlo do hlasného vykrikovania nezmyselných výrazov, čomu oni hovoria cudzí jazyk. Medzi rôznym blábolením zlorečil aj Pánu Ježišovi. Keď skončil, opýtal som sa ho, či vie čo hovoril. „Nie,“ odpovedal. Upozornil som ho, že v modlitbe zlorečil menu Pána Ježiša. Božie Slovo hovorí, „*že nikto hovoriac v Duchu Božom nezlorečí Ježišovi*“ 1.Korint’anom 12,3. V akom duchu hovoril, keď to nebol Ježišov Duch? Máme tu od nášho Spasiteľa dve ponaučenia. Prvé hovorí o tom, že človek, ktorý hovorí pod vedením Svätého Ducha, nemôže zlorečiť Pánovi. A druhé hovorí, že náš Spasiteľ si nepraje, aby sa tieto slová zlorečenia opakovali z našich úst. Preto ich aj vymazal, vytrel z našej pamäti. A naozaj, odvtedy sme si nemohli na ne spomenúť. Opakovaním by sa konala služba nepriateľovi spasenia. My v takej spoločnosti, kde sa zlorečí menu Pána Boha nemáme čo hľadať. Tu je iný duch, nie Boží. Pozrel som sa na svojho syna a brata Kotvu a okamžite sme odišli. Letniční prišli za nami na autobusovú zástavku a prosili nás, aby sme sa nehnevali. „My sa nehneváme“, odpovedali sme, „ale nemôžeme byť v takej spoločnosti, kde sa Bohu zlorečí.“ Po rokoch som sa stretol s niektorými z tej skupinky už ako s našimi členmi v Brezne. Neskôr odišli do Spojených štátov.

Tretia skúsenosť z Michaloviec

Jedného dňa som išiel s bratom Hreňom na biblickú hodinu do Velat. V Michalovciach sme čakali na vlakový spoj do zmienenej obce. Mali sme čas na ďalší spoj tri hodiny, a tak sme to využili na návštevu jednej našej rodiny. Do rodiny, v ktorej sme boli, prišiel práve kazateľ Letničného hnutia, ktorému som pochovával svokra. Prišiel pozvať túto rodinu na ich zhromaždenie a pritom pozval i nás. Najprv sme síce povedali, že nemáme čas, že sme už dohodnutí na určitej návšteve, ale potom sme sa s bratom Hreňom rozhodli, že predsa pôjdeme, pretože on dovtedy u letničných nebol. Po ceste sme sa tiež dohodli, že počas celého zhromaždenia sa budeme modliť, aby ten ich duch tam neprišiel, aby sa moc hovorenia jazykmi (ako oni tomu mylne hovoria), neprejavila. Muž tej rodiny, kde sme sa stretli išiel s nami. Po zaspievaní spoločnej piesne začal sa ich kazateľ modliť. Stále zosiloval hlas, chciac dosiahnuť toho ducha, o ktorom si myslia, že je to Svätý Duch. Ale duch neprichádzal, lebo my dvaja sme sa úprimne modlili. Potom sa vzdal a polohlasne povedal: „Neprišiel.“ Drgol som nohou do brata Hreňa, či si všimol jeho vyjadrenie. Keď neprišiel ten duch na ktorého čakal, nechcel ani kázať. Vyzval mňa, aby som im poslúžil Božím Slovom. Kázal som z Božieho slova asi pol hodinu, aby sme stihli spomínaný spoj.

Brat Hreňo mi po ceste hovoril, že mal veľký strach, a už viac ráz ho k letničným určite nikto nedostane. Povedal som mu: „Pozri sa brat, aspoň sme bohatší o dve vzácne skúsenosti s Pánom. Za prvé: Aké mocné a pravdivé je Božie Slovo, že naň sa veriaci môže spoliehať a nebude sklamaný. Pán Ježiš, náš Spasiteľ, nie nadarmo hovorí: „*A zase vám hovorím, že keď sa dvaja z vás zhodnú na zemi o akejkoľvek veci, za ktorú by prosili, stane sa im od môjho Otca, ktorý je v nebesiach.*“ Matúš 18,19. My sme uverili Pánovmu Slovu, tým sme dali Pánovi za pravdu a On sa k nám priznal vypočutím našich modlitieb.

Druhá skúsenosť nám potvrdzuje, že učenie, ktoré sa tam hlása, nestotožňuje sa s posolstvom Pánovým. Duch, pod ktorého vedením sa toto učenie hlása, neobstojí pred Duchom Pána Ježiša Krista, preto nemohol prísť. Prišiel len potom, keď sme my odišli, ako nám to oznámil ten tretí, ktorý prišiel tam za nami. Tým však nikoho nechcem povzbudiť k návšteve podobných zhromaždení.

Štvrtá skúsenosť z Nesvád pri Nových Zámkoch

S bratom Juhászom sme boli pozvaní jednou členkou letničného hnutia, ktorá chodila do nášho zhromaždenia, na ich slávnosť. Zhromaždilo sa tam asi 500 ľudí. Rečníci sa neustále striedali, kričali až tak, že človeku chodili zimomriavky po chrbte, z niektorých sa lial pot a boli celí mokří. Jeden mladík, mohol mať okolo dvadsiatky, kričal tak, že sa z neho lialo a nebolo ani vidieť kedy sa nadychuje. Najprv zhodil sako (bolo to v lete a sála bola preplnená), potom sme videli ako svetlomodrá košeľa postupne tmavla od potu. Svetlá zostala len vonkajšia časť goliera. Keď sa potom začali modliť, padli na kolená, za kriku sa poprehadzovali jeden cez druhého a celé zhromaždenie kričalo nezrozumiteľné slová. Viete si predstaviť ako to tam vyzeralo! My dvaja s bratom Juhászom sme stáli vzadu a robili si poznámky z toho, čo sa tam hovorilo.

Keď skončilo dopoludňajšie zhromaždenie, tá istá členka, ktorá nás pozvala, prišla za nami. Bola celá šťastná, že sme prišli, a tak sme sa na dvore veselo bavili. Zrazu sa k nám pripojili dvaja ich členovia, tak asi tridsaťroční, a hovorili: „My sme si mysleli, že ste od štátnej bezpečnosti, keď ste si všetko zapisovali.“ Bol to prvý letničný zbor, ktorý bol po zákaze otvorený na Slovensku.

V obci Nesvady však naša práca vďaka Bohu priniesla svoje výsledky. Po prijatí celej biblickej pravdy tam bolo nakoniec niekoľko ľudí pokrstených a stali sa členmi Cirkvi

adventistov s. d. Bol to brat Jozef Vereš s rodinou a brat József s rodinou. Neskôr sa odsťahovali na Moravu a manželka a deti brata Vereša sa stali tiež adventistami.

Chcel by som sa stručne zmieniť o dvoch skúsenostiach, ktoré mi vyrozprával brat Vereš, ktoré zažil v letničnom hnutí v Maďarsku skôr, než sa presťahovali na Slovensko.

Pri jednom letničnom zhromaždení, keď zotrvali na modlitbách a boli všetci vo vytržení, veľmi kričali. Začuli to okoloidúci žandári, vtrhli do miestnosti a všetkých zmlátili hlava-nehlava. Rozohnali ich. Vtedy ešte neboli povolení štátom.

Druhý príbeh bol skôr komickejší a odohral sa počas zhromaždenia. Spoločne kľáčali na modlitbách a boli ako obvykle vo vytržení. Jedna z členiek kľáčala pri sporáku. Bol to klasický sporák s liatinovými platňami. Bolo leto a v sporáku sa nekúrilo, preto platne boli natreté čiernidlom. Jedna ich členka sa modlila a kričala na Pána Boha, aby ju očistil: „Pane, očisti ma, aby som bola biela ako sneh.“ Svoje ruky pritom kládla na tie platne a potom na svoju tvár. To opakovala niekoľkokrát za sebou. Po čase sa niektorí z nich prebrali z vytrženia a začali potichu spievať. Jeden sa pozrel na tú modliacu a nezdržal sa od smiechu, keď počul o čo sa modlila a ako vyzerá. K nemu sa pridali aj ostatní. Za chvíľu sa všetci pučili od smiechu. Keď sa prestala modliť, povedali jej: „Chod' sa pozrieť do zrkadla.“ Zľakla sa samej seba. „Aký duch, taká farba,“ ukončil rozprávanie brat Vereš.

Skúsenosti s pohrebmi

V Prešove chodila s nami do zhromaždenia jedna početná rodina. Otec bol členom komunistickej strany a rád sa pozeral na dno pohárika. Manželka s deťmi preto veľmi trpela až nakoniec ochorela a zomrela. Manžel s deťmi sa rozhodli, že chcú mať adventistický pohreb. Ale zároveň sa dohodol s kolegami – súdruhmi inak. Nikomu z nás to však nepre-

zradil. Zrejme chcel byť pekný aj v našich očiach aj zostať verný „súduhom“. My sme teda zariadili pohreb aj s našim programom. Po spoločnej piesni a modlitbe začal kázať brat Turcer. Vtom sa z davu ozval mužský hlas: „V mene zákona Vám zakazujem hovoriť!“ Keď brat Turcer pokračoval, hlas sa ozval znovu. Najstaršia dcéra zomrelej matky však hovorila, že má pokračovať v kázni. Brat Turcer však už nepokračoval, aj keď mal štátny súhlas k tejto cirkevnej činnosti a teda neprávom bol zastavovaný neznámym človekom. Báseň, ktorú potom začala prednášať naša sestra, bola takisto prerušená slovami: „V mene zákona vám zakazujem hovoriť!“ Opäť vystúpila najstaršia dcéra zosnulej, zobrala báseň sestre, ktorá sa zastavila a predniesla ju sama. Ukončili sme piesňou a modlitbou. Nikomu sa nič nestalo.

V obci Jastrabie sme mali jednu rodinu, ktorej rodičia boli naši členovia a ich deti boli ešte malé. Keď im zomrel dvanásťročný chlapec, rodičia žiadali náš pohreb. Nevedeli však o tom, že bývalí krstní rodičia toho chlapca zariadili katolícky pohreb na tú istú hodinu. Naši veriaci z okolia Michaloviec, Sobraniec a Prešova prišli na pohreb. Truhla s chlapcom bola vystavená v jednej izbe a naši veriaci boli zhromaždení v druhej izbe a s rodičmi chlapca hovorili o programe na pohrebnú pobožnosť. Keď sme už boli v dome zhromaždení, niekoľko minút pred začiatkom prišli viacerí chlapi, urobili špalier do chodby a dvaja z nich prišli zavolať rodičov, aby si išli pochovať dieťa. Prišiel farár s chlapmi, ktorí niesli zástavy ku truhle a začal obrad aj napriek tomu, že rodičia trvali na tom, že si svoje dieťa chcú pochovať sami. Potom zobrali truhlu a išli ho pochovať bez rodičov. Keď odišli na cintorín, rozprávali sme sa o tom, čo teraz urobiť. Dohodli sme sa, že aspoň na dvore urobíme smútočnú pobožnosť. Keď začala naša kázeň, práve sa vracali ľudia z cintorína. Zastavili sa na ulici a počúvali, o čom sa káže. Potom odišli.

Zo susednej obce išiel na pohreb väčší počet ľudí. Neboli to katolíci. Dozvedeli sa, že budeme pochovávať my, adventisti. Chceli vidieť adventistický pohreb. Keď sa blížili k dedine a uvideli katolíckeho farára, vrátili sa a odišli domov. Na druhý deň, keď sa dozvedeli, čo sa stalo, že vlastne dieťa katolíci pochovali násilím, vyčítali nám, prečo sme im to nedali vedieť, že oni by im ukázali. Dobré, že sa to nezodvedli. Zrejme ako susedné obce mali nejaké nevyrovnané účty.

Večerom sme sa vracali domov autobusom a už nás viacerí katolíci čakali na autobusovej zástavke a vyhrážali sa nám, že ak ešte raz prideme, neprejde to tak hladko. Brat Lovaš, vtedajší predseda Slovenského združenia sa sťažoval cirkevnému referentovi v Michalovciach a ten si predvolal katolíckeho farára. Farár samozrejme všetko poprel, že on o tom nevedel, že my ho máme pochovávať. Kladiem si však otázku, čo všetko sú takíto ľudia schopní urobiť, ak sa dostanú k moci?

Košice-Šaca, návštevy väzňov

Jeden z paradoxov života bol v tom, že po preložení do Košíc, na moje posledné pôsobisko pred odchodom do dôchodku a po zmene režimu, mohol som sám – kedysi väznený – navštevovať väzňov, aby som im hovoril o Pánovi Ježišovi, našom Spasiteľovi. Po absolvovaní školenia, ktoré organizovalo ešte vtedy federálne ministerstvo vnútra v Prahe, mohol som ísť do nápravných zariadení. Zo začiatku sme chodili dvaja, neskôr aj skupina mladých v počte okolo pätnásť ľudí. Spievali sme väzňom naše mládežnícke piesne. Zapáčili sa im a začali ich spievať s nami. Naučili sa ich a vždy sa tešili na ďalšie stretnutie. Čítaval som im niečo zo Svätého Písma. Bolo vidieť, že veľmi tomu nerozumejú, že sa s tým ešte nestretli. S Božou pomocou a veselým mládežníckym duchom si neskôr zvykli aj na dlhšie preslovy

z Božieho Slova. Nakoniec mávali aj otázky a diskutovali sme o mnohých témach.

Raz v týždni sme mali možnosť byť s nimi. Pravidelne, dve hodiny, čo vždy veľmi rýchle ubehlo. Mali sme vyhradenú jednu miestnosť, asi 5 x 10 metrov. S väzňami sme tam boli sami. Dozorcovia boli vo vedľajšej miestnosti. Ich vychovávateľ sa sem-tam prišiel na nás pozrieť, no nezotrúval pri nás.

Po určitom čase ma vystriedal mladší kazateľ, ktorý pokračoval v práci s tými, ktorí chodievali. Poslucháči sa dosť často striedali a preto nebolo vidieť nejaké mimoriadne výsledky. Boli to väzni s krátkymi trestami. Verím však, že i táto práca časom prinesie svoje ovocie.

Pracovníkom väznice som dal Sväté Písma a niekoľko našich časopisov, aby sa mohli presvedčiť o tom, čomu veríme a čo učíme. Verím tomu, že diskusie, ktoré som mal s nimi, tiež neboli zbytočné. Bolo to zasiate Božie semeno a ono určite splní svoje poslanie ako je napísané: „*A tak bude moje slovo, ktoré vyjde z mojich úst; nevráti sa ku mne prázdne, ale vykoná to, čo sa mi ľúbi a podarí sa mu to, na čo ho pošlem.*“ *Izaiáš 55,11. V tejto nádeji som celý život hovoril ľuďom o Bohu.*

Záver

Týmito skúsenosťami chcem pamätať na skutky Hospodínove, na všetky moje cesty s Ním. Ak to urobíte i Vy, spoznáte svojho Boha a Spasiteľa Ježiša Krista, aký je Veľký, Mocný a aká je bezpečná cesta s Ním. Skúsenosti s Ním budú vašou silou. Budete sa k nim radi vracat' a tak obnovovať spoločenstvo s Pánom. „*Rozpomínať sa budem na skutky Hospodínove, istotne sa budem rozpomínať na tvoje zázraky, ktoré si činil od dávna. Premýšľam o každom tvojom diele a budem uvažovať o všetkých твоjich skutkoch. Bože, tvoja cesta je svätá. Kde kto je silným Bohom veľkým, ako je Boh?*“ *Žalm 77,12-14.*

Moje drahé deti, týmito skúsenosťami Vám chcem klásť na srdce, aby ste aj Vy pamätali na výrok Boží z 5.Mojžišovej 8,2a: „*A budeš pamätať na všetky cesty, ktorými ťa viedol Hospodin, tvoj Boh.*“

Každého z nás vedie náš milujúci, láskavý a dlho zhovievajúci nebeský Otec. Jemu patrí neprestajne chvála a vďačnosť za všetko, čo sme prežili. Nerád by som zatajil niečo, čo som prežil s Pánom. Chcem, aby ste tieto skúsenosti rozprávali budúcemu pokoleniu, aby aj oni zložili svoju nádej v Hospodinovi.

„*Nezatajíme toto pred synmi rozprávajúc budúcemu pokoleniu chvály Hospodínove, jeho silu a jeho divy, ktoré činil. O ktorých veciach prikázal našim otcom, aby ich oznámili svojim synom, aby poznali budúce pokolenia, synovia, ktorí sa narodí, aby aj tí povstali a rozprávali to svojim synom, aby zložili svoju nádej v Bohu a nezabudli na skutky silného Boha, aby ostríhali Jeho prikázania.*“ *Žalm 78,4.5a.6.7.*

Skúsenosti sú opisom života človeka a hovoria o tom, čo prežíval s Bohom. Keď boli užitočné pre neho, budú užitočné aj pre jeho deti a to si prajem z celého srdca. Chcem Vám ich odovzdať ako nenahraditeľný poklad a neporušiteľné dedičstvo.

„Môj synu, nezabudni môjho naučenia, a tvoje srdce nech pozoruje na moje prikázania, lebo ti pridajú dlhokosti dní a rokov života i pokoja. Nech ťa neopustia milosrdenstvo a pravda, priviaž si ich na svoje hrdlo, napíš si na tabuľu svojho srdca, a tak nájsi milosť a výborný rozum v očiach Boha i ľudí. Nadej sa na Hospodina celým svojím srdcom a nespoliehaj sa na svoju rozumnosť.“ Príslovia 3,1-5.

Moja vrúcna prosba k Pánovi Ježišovi je, aby Vás naše skúsenosti utvrdili na ceste za Ním. Kiež náš milujúci Pán a Spasiteľ splní toto moje úprimné želanie na všetkých Vás a Vašich rodinách.

A m e n

„Nemáme sa čo obávať budúcnosti, ak nezabudneme, ako nás Pán viedol a učil v minulosti.“ Ellen Whiteová, LS 196

Váš otec a starý otec Jozef Ondrušek

V Košiciach 2. 4. 2005

Nakoniec vďaka Pánu Bohu za život a jeho požehnanie, lebo keď sa zamyslím nad celým priebehom svojho života, čo všetko som spoločne s Pánom prežil, nemôžem inak, ako pozdvihnúť svoj hlas a dobrorečiť Pánu Bohu slovami vďaka a oslavy s autorom Žalmu 103,1-5 a s prosbou Sionskej piesne č. 368:

Ráč naše deti sám

1. Ráč na - še de - ti sám, ó, Pa - ne, viesť,
chrá - niť ich deň čo deň, nad ni - mi bdieť.

Ref.
Ty sám ich po - žeh - naj, nad ni - mi stráž vždy maj,
do sŕdc im túž - bu daj za te - bou ísť.

2. Ty v mnohom deti nám za vzor si dal, / s láskou si žehnal ich, na ruky bral. / Ty sám ich požehnaj, / nad nimi stráž vždy maj, / do sŕdc im túžbu daj / za tebou ísť.

3. Kiež cestou spasenia vždy kráčajú, / na to, že rád ich máš pamätajú. / Ty sám ich požehnaj, / nad nimi stráž vždy maj, / do sŕdc im túžbu daj / za tebou ísť.

4. To vzácne dedičstvo, čo cirkev má, / kiež Duch tvoj ochráni a zachová. / Ty sám ich požehnaj, / nad nimi stráž vždy maj, / do sŕdc im túžbu daj / za tebou ísť.

Rodina

Obrazová príloha

Moja matka

Môj otec

Jozef Ondrušek vo veku 50 rokov

Zhromaždenie v Nových Zámkoch u rodiny br. Beňovského

Pri príležitosti zborového zhromaždenia v Nových Zámkoch

Naša rodina. Zhromaždenie vo Zvolenskej Slatine (r.1941)

Naša rodina s mládežou v Banskej Bystrici. Nad Bystricou

Jozef Ondrušek v období štúdia v r. 1948

Rodina Ondruškovcov v Prešove pred modlitebňou

Jozef Ondrušek s manželkou a deťmi:
Jozefom, Samuelom a Danielou

Syn Jozef s rodinou

Syn Samuel s rodinou

Jozef Ondrušek s manželkou

Manželia Ondruškovci. Vďaka a chvála Pánu Bohu
za požehnané prežitie 55 rokov spoločného života.

Obsah

Úvod.....	3
Moja matka a Vaša babička.....	7
Prvá evanjelistka v našej rodine.....	9
Mamička na tribúne	10
Otecko sa stretáva s kazateľom.....	10
Reakcie miestnych občanov na poznávanú Božiu pravdu.....	11
Nový kontakt s Cirkvou adventistov siedmeho dňa	12
Vaša Babička a jej nasledovníci	14
Moje osobné stretnutie s Pánom	16
Vojna a povstanie	16
Skúsenosti po SNP.....	18
Skúsenosti s mojím Ochrantom, Pánom Ježišom po odchode z domova do hôr	19
Front sa blíži	19
Zajatie	20
Prvá sovietska hliadka.....	23
Frontová línia	23
Front druhýkrát	24
Znovu narukovaný	25
Modlitba za matku	26
Nástup do práce.....	27
Práca v Čechách.....	27
Školská prax, irónia „osudu“	28
Nástup do biblickej práce.....	28
Skúsenosť Klimákovcov	31
Práca v Rajci na STS – strojotraktorovej stanici	32
Práca na STS v Predmieri	34
Domová prehliadka bez povolenia prokurátora a vzatie do väzby	36

Vyst'ahovanie manželky.....	37
Dielo služobníka – najsvätejšie povolanie.....	38
Pán prekazí nepriateľom plán	42
Návšteva Ostravy	44
Úžasná sila modlitby.....	45
Manželkina skúsenosť	45
Založenie rodiny	47
Modlitby za očakávané dieťa.....	47
Vydávanie svedectva vo väzení	48
Predseda cirkvi baptistov	51
Perlička zo súdneho pojednávania	53
Sťahovanie do Bánova.....	55
Sťahovanie do Prešova	55
Sťahovanie na Liptov.....	57
Prvá skúsenosť s letničným hnutím	59
Druhá skúsenosť z Liptovského Svätého Kríža.....	59
Tretia skúsenosť z Michaloviec	61
Štvrtá skúsenosť z Nesvád pri Nových Zámkoch.....	62
Skúsenosti s pohrebmi	63
Košice-Šaca, návštevy väzňov	65
Záver	67
Ráč naše deti sám.....	69
Obrazová príloha.....	71
Obsah	82

Jozef Ondrušek

Odkaz

*...mojim drahým a milovaným
deťom a vnúčatám*

Prvé vydanie

Sadzba:

Eugénia Ondrušková

Jazyková spolupráca:

Dr. Viera Rajtová

Ester Polašková

Obálka:

Darina Šimová

Redakčná úprava:

Benjamín Byrtus

Vydal Sion plus n.o.

Pekná 2

040 01 Košice

tel./fax: 055 6999 509

tel.: 0905 209223

e-mail: sion@host.sk

<http://www.sion.host.sk>

Vytlačené na Slovesku

ISBN 80-968360-5-6